

"כששמעתי שאוטובוס 'מחק'

את הרכב של השכן שלי

התחלתי לרקוד משמחה"

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת בלק | גליון מס' 230 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

יום אחד עמד חכם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, לנסוע עם הרבנית במונית. הרב כבר הלך בקושי, המונית הגיעה והמתינה. הרבנית עדיין לא הייתה מוכנה, אך הרב כבר ירד למטה. שאלתי אותו: "מדוע רבינו מיהר לרדת, הרי בין כך הרבנית עוד לא ירדה". השיב הרב: "אני צריך להראות לה שאני מחכה וממתין לה!"...

פנינים נפלאים מהגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

"מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל" (במדבר כ"ד, ה')

בראותו את אוהליהם של ישראל, התפעל בלעם מהנהגות הבית שראה שם, כאשר כל אחד מבני הבית דואג לזולתו ומשתדל לסייע לו.

פאר הדור מרן ה"חזון איש" זצ"ל היה אומר, כי אנשים חושבים שהקב"ה מסתכל על כללות ישראל וכך הוא דן אותם. אבל אין הדבר כן, הקב"ה מסתכל על כל אחד ואחד, על כל אוהל ואוהל מבית ישראל. לכן צריך כל אחד לדאוג שה'אהל' הפרטי שלו, הבית אותו הוא בונה, יהיה מיוסד על אדני החסד והצניעות, כדי שיוכל להיאמר עליו "מה טובו אהליך יעקב".

בשמו של אור שבעת הימים ה"בעל שם טוב" הקדוש זצ"ל מובא, שכדאי לו לאדם לבוא לעולם הזה לשמונים שנה, ולו רק כדי שיזכה לעשות אפילו פעם אחת חסד עם הבריות. והיכן הוא מקום החסד הגדול ביותר שיכול האדם לעשות? בתוך ביתו פנימה. ביתו של האדם הוא מרכז החסד הגדול בעולם, הכול תלוי כיצד הוא נוהג עם אשתו וילדיו.

המתין לכבודה של הרבנית

מי שראה כיצד נראים בניהם של גדולי ישראל, יכול היה לקבל מושג איך צריך להראות בית יהודי.

מרן ראש הישיבה, שר התורה ועמוד היראה חכם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה מופלא בהנהגתו עם בני ביתו. כל מי שהיה במחיצתו, לא יכול היה שלא להתפעל מהפשטות שלו, עם היותו ענק בתורה, ביראה, בחכמת הקבלה ובכל מידה טובה.

הנה ספור אחד קטן:

יום אחד עמד הרב לנסוע עם הרבנית במונית. הרב כבר הלך בקושי והיה משותק בחצי גופו. המונית הגיעה והמתינה. הרבנית עדיין לא הייתה מוכנה, אך הרב כבר ירד למטה.

שאלתי אותו: "מדוע רבינו מהר לרדת, הרי בין כך הרבנית עוד לא ירדה".

פעמים רבות פנה אלי המגיד רבי שלמה לוינשטיין, כשבקשתו לחזות בדמות קדשו של רבינו היושב ושוקד על תלמודו בטרם שחר. כמוכן שלא הרהבתי עוז להכניס אנשים לבית סבי ולהפריעו בשעות לימודו. ולכן נדברתי עם רבי שלמה שיעמוד במרפסת הבית, ובשעה היעודה אגש ואסיט את הווילון

מידת הזריזות והדביקות של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"הן עם כלביא יקום" (במדבר כ"ג, כ"ד)

כשהן עומדין משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצוות ללבוש טלית, לקרוא את שמע, ולהניח תפילין (רש"י)

אהבת התורה המופלאה שבערה ברבינו, יקדה בו כיקוד אש, עד שהעיד על עצמו כי מעולם לא נרדם תוך כדי לימודו וזאת על אף שצמצם את רגעי שנתו ומנוחתו לזעיר מזעיר. בימי זקנותו המופלגת כה גברה חולשתו, עד שכוחותיו לא עמדו לו אף בכדי לרכוס את כפתורי חולצתו ולהחזיק את גביע היין בעת שקידש עליו בשבת. אך אף על פי כן בעת לימודו בסדריו הקבועים - התחזק כאש להבה והגה בתורה בכוחות בלתי נתפסים, כנגד דרך טבע החומר.

מחזה מופלא היה לראות את מרן משכים לעבודת יומו. בכל עת כשניעור משנתו, בין ביום ובין בלילה, לא היה ממתין בשכיבה ולו שניה אחת, אלא מסיר מעליו מיד את השמיכה, מזנק ממיטתו, נוטל את ידיו וחוזר לתורתו האהובה. כל צאצאיו מעידים כיצד במו עיניהם ראו כי עם הקיצו משנתו, היה רבינו מתנער ממשכבו, קם ממיטתו ומציב רגליו על הארץ. וכל זאת אף בהיותו בן מאה שנים! בטרם חלפו דקות ספורות מעת קומו, כבר היה רבינו ניצב על רגליו ומברך ברכת התורה בכוונה עצומה. לאחר מכן היה יושב במקומו אל מול הגמרא ומנגן את הוויית אביו ורבא בחינות ובהתלהבות מופלאה, כשהוא נראה כעוסק בלימוד כבר במשך שעה ארוכה. לפתע לא ניכרה עליו שמץ חולשה, ודומה היה כי הוא בשיא כוחו ואונו. במשך שעות ארוכות, מן השעה שתיים לפנות בוקר ועד לעת תפילת שחרית, ישוב היה כעלם צעיר לימים אל מול הגמרא הפתוחה ולומד בקול ערב ובמתקנות נפלאה.

גם כשסבל משבר בחוליה, והרופאים הזהירו אותו שבמצבו הרפואי אסור לו לבצע תנועות חדות, לא אבה להשלים עם הדבר, ואף על פי שמנהגו הסב לו סבל רב, המשיך לקום כארי ולשבור את טבע העצלות החומרית.

בשנותיו המאוחרות לא תמיד היה בכוחו לקום בכוחות עצמו, ופעמים רבות נזקק לעזרה, אך הוא מצדו לא המתין אף רגע קט ומיד ביקש מבני הבית שיסייעו לו לקום ממיטתו. מידי פעם, כשהרגיש חזק דיו, היה קם לבדו בזריזות אופיינית, בעוד סובביו

משתוממים לראות את גבורתו עילאית וכיצד הוא מקיים כפשוטו את מאמר חז"ל: "הווי... גיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים". לא אחת קם רבינו ממשכבו לאחר שינה מועטת בלבד, בעוד בני הבית מעלים חרס בניסיונותיהם להפציר בו שינוח עוד מעט. כל הבקשות וההפצרות לא הועילו במאומה - תמיד היה מתעורר ותיכף נעמד על רגליו כהרגלו מימים ימימה!

באחד הלילות לאחר שקם ממשכבו, התבטא מרן באוזני נכדו ואמר: "אנשים מתפעלים מכך שאני קם ללמוד בזמן קבוע, כשהולכים לישון מוקדם אין כל מניעה לקום מוקדם, ולכן אני מקפיד על כך ביותר!".

"כדאי מאד!" הוסיף מרן, "לחנך לעניין זה את הבחורים כדי שיפנימו את חשיבותה של השינה המוקדמת".

אף בעת זקנותו המופלגת נהג לקום על רגליו בזריזות עצומה בעת אמירת קדיש, בחזרת הש"ץ, בקריאת התורה ולכבוד כל דבר שבקדושה, כעומד לקראת מלך. בשנת חייו האחרונה, בעת שהדליק את נרות החנוכה בחצר ביתו כמנהגו, לא נעתר בשום אופן לבקשת מלוויו, שהפצירו לו לברך בישיבה, ואימץ את עצמו בכוחות על אנושיים לברך כשהוא ניצב על רגליו כבדות הימים, בלא להסתמך על שום היתר וקולות הלכתיות של זקן וחולה.

באותה תקופה, כה גברה חולשתו, עד שלא היה מסוגל להזדקף ללא תמיכת בני ביתו. ברם כן היה הדבר לצרכי חולין, אך בעבור

במשך שעות ארוכות עמד רבי שלמה בדומייה, כשעיניו נעוצות בדמותו הטהורה של רבינו הקורא לאיטו את ברכת התורה ולאחר מכן פוצח בלימוד ערני ורב שעות, כשהמיית קולו הענוגה נישאת אל חלל הלילה.

עם בוקר, כאשר יצאתי מן הבית, פגשתי את רבי שלמה שהכריז בקול רועד מהתרגשות: "עכשיו אני מבין מזה נקרא 'להתפלל'! כאשר רואים אדם בגילו של רבינו העומד ומשתפך בתפילת 'והערב נא' בבקשה ובתחנונים, ניתן להבין כיצד צריך להתפלל ואיך צומח גדול בתורה כמו הגרי"ש אלישיב!".

סיפר רבי יחיאל מיכל טיקוצינסקי: רבינו היה כל כולו תורה, עד שלא היה לו זמן פנוי בעבור כל דבר אחר בעולם זולתה. ואף כשהוצרך לעשות דבר מה, היה עושהו ברגע כמימרא וכהרף עין שב לתלמודו. זכורני שכאשר שהינו אצל זקני, רבי נתן אהרן טיקוצינסקי זצ"ל, בחול המועד פסח, קראה לנו לפתע סבתנו ע"ה וזירזה אותנו לרוץ למרפסת כדי לראות את רבינו, שבא לבקר את מחותנו רבי אלכסנדר זיסקינד ברלין זצ"ל.

עינינו חזו ברבינו, המדלג על המדרגות בזריזות. היו אלה מדרגות בלתי נוחות אף לעליה רגילה, אך מרן עלה בהן בקלילות ובחופזה כעלם צעיר. לאחר כשתי דקות, כאשר סיים את הביקור, צלח את המדרגות בשנית ויצא לדרכו. היה זה מחזה מופלא של זריזות בלתי רגילה, המצויה רק אצל אדם שאין לו בעולמו אלא תורה בלבד וכל רגע מחייו מנוצל עד תום.

ונראה כי זהו יסוד הצלחת האדם, השואף לגדול ולצמוח בתורה: שיהיה שקוע אך ורק בתורה בלי לבקש חשבונות רבים, כפי שכתב הרמב"ם בפ"ג הי"ג מהלכות תלמוד תורה: "לפיכך מי שרוצה ליזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתייה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה".

(מתוך: עמודו של עולם)

דבר שבקדושה מסר את גופו ונפשו ועמד על רגליו בדרך של היפך הטבע הארצי. לא היתה זו כי אם עקידה, שעקד את כל נימי גופו ונפשו על מזבח התורה והעבודה כדי לקיים את ההלכה בתכלית ההידור. מראה מרן, העומד על רגליו הישישות ומוציא מפי את מילות ברכת ההדלקה, הברה אחר הברה בביטוי שפתיים ובנעימה, נותר חקוק בלב כל רואיו לעד.

כל המביט בו ראה אדם בגיל מאה שנים, שהתורה הינה נשמת אפו ועצם חייו, וכאשר הוא מגיע לעניין של הלכה אין ניכר בו כל שמץ של עצלות. ועל כן, אם מובא בהלכה שיש לעמוד בתפילה, אזי גם אדם בגיל כזה, הניצב לאחר שעות רבות של עמל עצום בתורה, אינו מוותר על דבר, מגיע לבית הכנסת ואומר פסוקי דזמרה מילה במילה בכוונה עצומה עד כלות הנפש. שהרי מבין הוא ויודע, כי אלו תפילות דוד בן ישי המחברות בין קודשא בריך הוא לבניו. ואם כן, היאך אפשר להחמיץ אפילו מילה אחת, וכיצד ניתן להסיח את הדעת אף לרגע קט, בעת שאדם חי ומרגיש בידעה חושית את הווית "שווייתי ה' לנגדי תמיד"!

נשקפה כמו שחר

נכד רבינו, הרב ליפא ישראלזון, מספר: פעמים רבות פנה אלי המגיד רבי שלמה לוינשטיין, כשבקשתו אחת: לחזות בדמות קדשו של רבינו היושב ושוקד על תלמודו בטרם שחר. בתקופה מסוימת בה התחזקו כוחותיו של סבי, מצאתי את השעה הכשירה למלא את הבקשה.

כמובן שלא הרהבתי עוז להכניס אנשים לבית סבי ולהפריעו בשעות לימודו, ולכן נדברתי עם רבי שלמה קודם מעשה, וסיכמתי עימו שיעמוד במרפסת הבית, ובשעה היעודה אגש ואסיט את הווילון, כדי שיעלה בידו להביט מבעד לחלון הפתוח בדמות רבינו ההוגה בתורה הקדושה.

ואכן באחד הלילות, בשעה שתיים לפנות בוקר, ניצב רבי שלמה במרפסת המדוברת. כאשר רבינו התיישב על מקומו, ניגשתי אל החלון וצידדתי את הווילון, שמצדו השני עמד רבי שלמה אחוז צפייה.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

שמעתי פעם מפי יהודי ישיש, מותיקי תלמידי ישיבת ראדין, הרב הגאון רבי חנא קלצקי זצ"ל, כי בשנות ילדותו הכיר במקום מגוריו יהודי תמהוני שהחליט לאלף את כלבו, ולימדו להבין את שפת האידיש. כשילדי העיר זיהו כי הכלב מבין את שפת האידיש, כל ערב הם היו מתאספים סביבות הכלב, ומחלקים לו פקודות באידיש...

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שלא נוצרתי איני כדאי, ועכשיו שנוצרתי כאילו לא נוצרתי, עפר אני בחי...". והנה לא עברו כי אם דקות בודדות, וכבר הינך מחולל שערוריה בגלל כבוד מדומה שסברת שמגיע לך? כיצד יתכן?". האישי השיב בפשטות ואוויליות זועקת לשמים: "למה כבודו אינו מבין דבר כה פשוט? את זאת אמרתי לקדוש ברוך הוא, לפניו אני מסוגל להיכנע. אבל מה זה נוגע לגבאי?! הרי גם הוא עפר ואפר כמוני, והרי אני יותר מכובד ממנו. אז מדוע לא כובדתי בעליה המכובדת?!"... רבי יהונתן היה שב ומספר את הסיפור הזה בהזדמנויות שונות, ומוסיף מוסר השכל נפלא בצידו; גם כאשר אדם נמצא בדרגה גבוהה של קרבת אלוקים, וגם לאחר שהתפלל תפילה שלימה בהשתפכות הנפש וכוונת הלב, כאשר מידותיו מושחתות, אזי המידות יבליעו את הדעת וירעילו את השכל, וברגע האמת כשיעמוד בפני נסיון - הוא עלול לאבד ברגע אחד את כל ההשגות שהשיג בעמל ויזע, ולהתדרדר מגובה עצום לעומק התהום - מבחינה מוסרית. סיפור זה מביא בספרו 'מעייני החיים', הגאון הצדיק רבי חיים זייצ'יק זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר בדור שלפנינו, מחשובי תלמידי ה'סבא מנובהרדוק' מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, ומדמה זאת לאישיותו של בלעם הרשע. כי אם נביט בפסוקי הפרשה, מבלי לעיין בדברי חז"ל ומפרשי התורה, ניתן לטעות לרגע ולחשוב - כי אישיותו של בלעם היתה מיוחדת

"זה אמרתי לקדוש ברוך הוא! מה זה נוגע לגבאי?!"

מעשה מופלא אירע בדורו של רבינו גאון עולם רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל, המסוגל לפתוח בפנינו צוהר קטן של הבנה, אודות אישיותו ההפכפכנית של בלעם הרשע. להבחין בצדקות המעושה שרגיל היה להסתתר תחתיה, וברוע המידות שגילם בשורשו ומהותו.

בעת שנדד רבי יהונתן ברחבי העולם, בעקבות רדיפות נוראות שהיו מנת חלקו, נאלץ באחת השנים להתעכב ביום הקדוש יום הכיפורים בעיר מסויימת שלא הכירוהו ולא שמעו את שמעו. הוא נכנס לבית הכנסת הקרוב לאכסניה שלו, וחפש שכן טוב אשר בסמוך אליו יוכל לשבת בעת התפילות.

בזווית עינו קלט רבי יהונתן יהודי מכובד, שיושב ומתכונן ליום הקדוש בדחילו ורחימו. את וידויו של רבי ניסים גאון ושאר התפילות והתחנונים שרגילים שלומי אמוני ישראל לומר בעת רצון זו, אמר אותו יהודי בדבקות ושברון לב, בבכיות ואנחות. הוא הוסיף ואמר בסיום תפילתו: "ריבוננו של עולם, אתה הרי יודע באמת - כי הדברים נכונים כלפי ואיני כלום אלא עפר ואפר...". צורת תפילתו מצאה חן בעיני רבי יהונתן, והוא אכן התיישב במקום הסמוך אליו.

תפילתו שנאמרה בהכנעה ערבה לאוזניו של רבי יהונתן, וגרמה לו התעוררות רבה והשפעה טובה. הוא מאד שמח כי מן השמים זימנו לו לשבת סמוך אליו בתפילות. כך היה הן בליל יום הכיפורים והן בתפילת שחרית למחרת.

אולם כאשר הגיעה שעת קריאת התורה, הזמין הגבאי את אחד המתפללים, אשר כנראה נמנה בין נכבדי הקהילה, לעלות לתורה לעליית שלישי, העליה המכובדת ביותר, ואילו את אותו יהודי - שכנו של רבי יהונתן לספסל - הזמין הגבאי לעלות לעליית רביעי.

כשראה אותו יהודי שהוא הזומן רק לעליית רביעי, רץ בזעם לעבר הגבאי והתנפל עליו בשצף קצף: "את פלוני כיבדת בשלישי ואותי רק ברביעי? תתבייש לך! במה הוא מכובד יותר ממני?!". ככל שניסה הגבאי להצטדק, הוא הותקף וננף בטון גבוה יותר על ידיו.

שחזר האיש למקומו, לא שלט רבי יהונתן ברוחו ושאלו: "במחילת כבודו, הן רק לפני דקות בודדות התפללת בלב נשבר ונדכה, שפכת דמעות רותחות והתאנחת אנחות קורעות לב כשאמרתי: "עד

הילדים הקטנים הסתובבו סהרוריים ומשתוממים: "היתכן שכלב מיוחד כמותו שמבין את שפת האידיש - יבצע מאורע כה מחריד?! כלב יחודי כזה ממשיך לנשוך כאחד הכלבים הפשוטים!?!..."

הילדים הקטנים הסתובבו סהרוריים ומשתוממים: "היתכן שכלב מיוחד כמותו שמבין את שפת האידיש - יבצע מאורע כה מחריד?! כלב יחודי כזה ממשיך לנשוך כאחד הכלבים הפשוטים!?!...".

"אולם אני לקחתי מזה תובנה חכמה לכל החיים", אמר לי רבי חנא, "התובנה היא - כי כלב נשאר כלב! אפשר להחדיר בו חכמה כזו וחכמה אחרת, הבנה כזו והבנה אחרת. אפשר אפילו לאלף אותו להבין את שפת האידיש, כמנהג בעלי בתים חשובים דפה. אבל אין לטעות: כלב נשאר כלב עד יומו האחרון, את שורשו ומהותו לא שייך להחליף ולשנות בשום צורה!".

"יסוד זה מצוי גם בעבודת השם", המשיך רבי חנא לומר, "אדם שלקוי במידות רעות ואינו עובד על עצמו לשפר ולתקן את מידותיו, ניתן לאלפו חכמה ובינה, יתכן אף למלא את ראשו בדברי נבואה. אולם כל עוד שמהותו לא משתנית, כל הידיעות וההשגות לא יעלו ולא יורידו, הם לא יצליחו לשנות בו מאומה מבחינת עצם האישיות, והוא ישאר אותו אדם שפל, אנוכי ומושחת".

כזה היה בלעם. התורה מעידה עליו: "יודע דעת עליון", "מחזה ש-די יחזה". כלומר, הוא אכן השיג השגות עליונות, הבין רזי עולם, אך כל זמן שלא השיב לליבו את ההשגות המופלאות הללו, ולא שינה את מזגו הרע ושחיתותיו - הוא נשאר חוטא שפל מהרוב הנמוך ביותר. למרות רוח האלוקים שנחה עליו, ולמרות שפיו היה מלא דברי חכמה ונבואה, הוא גילם בדרכיו את סמל השחיתות והרוע. הוא יעץ בשעתו לפרעה מלך מצרים לזרוק את כל הזכרים ליאור (סנהדרין, שם), וכן יעץ לבלק להכשיל את ישראל בבנות מדיין עבור בצע כסף (כמובא בסוף הפרשה). על אף שהשיג וידע היטב את החביבות לה זוכים עם ישראל מאביהם שבשמים.

ניגודים כאלו יכולים להימצא רק במי שאינו משיב לליבו את ההשגות שהשיג, ולא חושב אף לא לרגע אחד כיצד לשנות את עצמו, ומשאיר את הכל כידיעה גרידא. לכן שום דבר לא משתנה במהותו והוא נשאר רע ומושחת כפי שהיה. עד כדי כך שכל מה ששיך לדרוש אודותיו לגנאי - חז"ל נותנים לנו רשות לדרוש.

(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

במינה, צדיק וחסיד אמיתי. הביטויים המופלגים שנשמעו מפיו, תואמים לצדיקי עולם שלא טעמו טעם חטא מימיהם.

בתחילה כשבאו זקני מואב ומדיין להזמין לבוא אליהם, השיב להם בלעם: "לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר השם אלי". (כב, ח). כך גם בהמשך כאשר ניסה בלק מלך מואב לפתותו בפיתוי כבוד וממון, השיב להם: "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי השם אלוקי לעשות קטנה או גדולה" (שם, יח). ביטוי דומה חזר ואמר בהמשך, כשבא למדיין: "עתה היכול אוכל דבר מאומה, הדבר את אשר ישם אלוקים בפי אותו אדבר" (כב, לח). נוסח דבריו נותן לנו תדמית של אדם ירא שמים מרבים, שמעווד לא המרה את פי קונו. הינו מקפיד בהידור על קלה כבחמורה, עד שאין לו זולת רצונו יתברך מאומה.

אולם בפועל, מעשיו הוכיחו את ההיפך הגמור מדיבוריו הגבוהים: הגמרא במסכת סנהדרין (קו, ב) אומרת, כי כל אלו שנמנו לגנאי במדרש אין לדרוש בחטאם יותר מדי, ודיינו במה שדרשו חז"ל אודותם. אולם אצל בלעם, כל מה שימצא לדרוש בו לגנאי - דרוש. ההבנה בזה, מסבירים בעלי המוסר, כי בלעם במהותו גילם את שיא השחיתות והרוע עד שורשו ויסודו. לכן כל גנאי שימצא בו הינו אמת לאמיתו, וזה המשך לאותו שורש רע שקיים וכלול בו, ולעולם לא יצליחו למצות את עומק הרוע והרשעות שהיו בו.

כך גם מספרת הגמרא במסכת עבודה זרה (ד, ב), עד לאיזו דיוטא תחתונה הידרדר בלעם הרשע בתאוותיו ויצריו הנחותים, עד שהיה מופקר לגמרי כחוטא מאוס ושפל.

"הכלב הפולני נשאר כלב"

כיצד יתכן אדם שמחד גיסא מסמל את שורש הרוע, ומאידך גיסא מדבר דיבורים כה גבוהים ורמים כאחד מצדיקי עולם?

את התשובה נבין באמצעות המחשה נפלאה ששמעתי פעם מפי יהודי ישיש מפלג, מותיקי תלמידי ישיבת ראדין, הרב הגאון רבי חנא קלצקי זצ"ל. איש תם וישר דרך, שהתגורר בימי זקנותו בעיר ליקווד בארצות הברית.

הוא סיפר לי, כי בשנות ילדותו הכיר במקום מגוריו יהודי תמהוני שהחליט לאלף את כלבו, ולימדו להבין את שפת האידיש. באופן כללי, הדגיש לי רבי חנא בדבריו, היה זה דבר נדיר מאוד שיהודי אורטודוקסי יחליט לגדל כלב בתוך ביתו, וגם אותם יחידים שהתעקשו לגדל כלבים, כפי מנהג הגויים, אילפו אותם להבין את השפה הפולנית, השפה המקומית המדוברת, ולא את שפת האידיש.

כשילדי העיר זיהו כי הכלב הוא יחיד מסוגו, בהיותו מבין את שפת האידיש, הם מצאו תעסוקה חדשה להשתעשע בה מידי ערב. כל ערב הם היו מתאספים סביבות הכלב, ומחלקים לו פקודות באידיש; מריצים אותו מכאן לשם ומשם לכאן, ומפתים אותו לאכול 'בובקעס' וזרעונים וכדומה. היו ילדים שאף הגדילו לעשות - הציקו לו, משכו באוזניו ובזנבו, זרקו עליו אבנים וחפצים ועוד.

כצפוי, פעם אחת פקעה סבלנותו של הכלב, והוא התנפל על אחד הילדים, נשך אותו בצורה אכזרית ופצע אותו אנושות, ותהום כל העיר.

מעשה ביהודי 'מתקרב', שהיה דר במנהטן שבניו יורק בבניין רם ונישא בין גויי הארצות. בהתקרב חג הסוכות אבה לבנות לעצמו סוכה, אך לא היתה לו מרפסת הפתוחה עד לשמים, ואף לא היה בידו לבנות את הסוכה בחצר הבית מפני שכניו 'הטובים'... לא נשאר בידו אלא לעשותה בראש גגו. על כן, פנה לבעליו של אותו בניין בבקשת רשות לבנות סוכה על הגג למשך שמונה ימים ותו לא, אך הלה התעקש שאינו מוכן אלא אם ישלם לו שכירות בסך \$700 טבין ותקילין...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על נפלאים דרכי ד'

"פֶּעֶת יֵאָמֵר לְעֵקֶב וְלִישָׁאֵל מַה פֶּעַל אֵל" (במדבר כ"ג, כ"ג)

ענה פעם הגאון הגדול הרא"מ שך זצ"ל, ליהודי 'נרדף' שנכנס אליו וביכה לפניו את מר גורלו: "רבי, ה'רודפים' ממררים את חיי, אין לי לא יום ולא לילה, אינם נותנים לי מנוח אף לא רגע אחד ביום..." אל"ה רה"י: "תדע, ש'ישועת ה' כהרף עין' ברגע אחד, יאר ה' פניו אליך, ותשכח מכל הרדיפות והדחקות, ועד אז התחזק נא בדברי חז"ל (גיטין לו:): 'תנו רבנן הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין... עליהן הכתוב אומר (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

אדהכי והכי הגישו לפני רה"י כוס 'תה' ועל ידה כף דבש, התבונן בה רה"י ולאחר מכן אמר: "התבונן נא במאכל זה ששמו דבש ותראה פלאות, כי הדבש נעשה מהדבורים, אשר בטבען הן 'רודפות' את האדם, לא יתנו לו מנוח לרגע, יבואו מימין ומשמאל, אם יעמוד האיש בדרכם ימצצו את דמו ויעקצו אותו עד כדי ריצה לבית החולים, ודייקא מהם יוצא הדבש - המאכל המתוק שבעולם... כי אכן, דייקא מאלו הרודפים והממררים את חיינו, מהם יצא לבסוף דבש מתוק נעים וטוב לחיך"...

ואין הדברים אמורים דווקא ב'רודפים' כפשוטו, אלא לרמז לאדם בכל מיני 'רדיפות' ו'עקיצות' כי משם יצא לו דבש למתק ולהאיר את חייו.

שמעתי מאחד מראשי הכוללים שליט"א, שלפני תקופה הגיע אליו השכם בבוקר אחד מהאברכים הלומדים אצלו ונתן לו 400 שקל - תרומת קודש מהשווער (חמיו) עבור הכולל, והנה ראש הכולל דנן מקפיד ביותר לא להשאיר סכומים אצלו במזומן אלא מפקיד הכל בבנק, אך 'משום מה' נשאר בכיסו, ובסוף הסדר החליט 'משום מה' לתת לאברך נזקק, סקר בעיניו את מאות הלומדים והחליט 'משום מה' לתת לאברך פלוני בלא שידע בעצמו מדוע נותן לו ולא לאחרים, ניגש אליו ונתן לו 400 שקל בלא אומר ובלא דברים.

למחרת ניגש אליו החברותא של אותו אברך, וסח בפניו, כי אמש בתחילת הסדר סיפר לו החברותא, כי זקוק הוא להחזיר היום 'לגמ"ח' 400 שקל כפירעון הלוואה, וכבר הוציא מהבנק סכום זה, אלא שבטרם שיצא מהבית לילך לכולל הודיעו לו ב"ב שזקוקים הם ל 400 שקל לתשלום חוב כלשהו, ונתן לה, וכבר אין יכול להוציא עוד כסף מהבנק כי תם הכסף, ואינו מסוגל נפשית לחפש הלוואה, ועל כן מבקש מהקב"ה שישלח לו עזרו מקודש בלי הלוואה, "ואכן נשלחת כמלאך מן השמים"...

ועתה ראה נפלאות ההשגחה, כמה דברים שאירעו 'משום מה' בשביל למלאות לאותו אברך את שאלתו... כי אכן כל ברואי מעלה ומטה אינם אלא 'שלוחי דרחמנא' להביא את רצונו ית' לידי מעשה. מעשה ביונה שנקלעה לבית הרב שליט"א, משראתה לאיזו צרה נכנסה... מיהרה לעוף החוצה דרך החלון שהיה נראה לעיניה כפתוח, אבל באמת היו חלונות הזכוכית נעולים על מסגר וברית, וממילא בבואה עד חלון הזכוכית נתקלה בו נחבלה ונפלה, לא התייאשה היונה, הגביהה עצמה מן הקרקע ושוב פרשה כנפיה ועפה' אל

החלון, שוב נחבטה כהוגן וצנחה לארץ כשהיא מוכה וחבולה. אדהכי והכי שמע בעל הבית את קולות נפילתה וראה את אשר לפניו, נכמרו רחמיו ופתח את החלון לרווחה, יונה זו שוב התחזקה ועפה לעבר הכותל ההוא, והפעם יצאה לחרות עולם. והנה, אותה יונה בטוחה בעצמה ש'הצליחה', דפקה עצמה בחלון פעם ופעמיים עד שבפעם השלישית הצליחה לצאת... ואינה יודעת כי מעשיה לא הועילו ולא כלום, והיתה יכולה להטיח ראשה בחלון כל היום וכל הלילה ולא היה 'זו' מאומה, אלא שהיה כאן מאן דהו שפתח את החלון ורק מחמתו השתחררה מ'בית האסורים'... ובאמת מעשה זה הוא משל וציור על כל צורת חיי עולם המעשה, שיוצא אדם לעבודתו, ונדמה לו ש'כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה', הנה עשה מעשה ועלתה בידו, ולעיתים כשאינו מצליח בפעם הראשונה מוסיף לעשות עוד פעולות עד שמצליח... ואינו יודע כי כל מעשים אלו אין בידם להביא לו מאומה, והרי הוא כמטיח ראשו בקיר, שאינו מועיל אלא לפצוע גופו ונפשו ולייגע עצמו, וסיבת ההצלחה היא כי מן השמים 'פתחו לו חלון' ושערי פרנסה... הן אמת שצריך לעשות 'השתדלות', כי גזירת מלך היא על כל באי עולם השוכנים בעולם המעשה, ואף אותה יונה, אם לא הייתה דופקת עצמה בחלון לא היה בעל הבית משים ליבו לדבר ולא היה נחלץ לעזרתה, אך צריך לזכור שאין זה אלא השתדלות ותו לא, אבל הפרנסה עצמה מגיעה בלא שום שייכות למעשיו.

מעשה בעני מרוד שלא הצליח למצוא שום מקור לפרנסתו, ונמלך בדעתו להגר לארה"ב, כי שמע ששם הכל מתפרנסים בכבוד ואף באים לידי עשירות. בטרם נסיעתו הלך לשאול בעצתו של הגאון רבי חיים מברסקי ז"ע, נענה לו ר' חיים: "אילו היית עני בדרך הטבע, אכן היה נאה ויאה שתפליג אל מעבר לים שם תמצא את עושרך, אך מאחר שעניותך אינה בדרך הטבע אלא כי כן רצון השי"ת, אם כן מה לך לטרוח ולנסוע לארץ מרוחקת? והרי העשירות יכולה לבוא אליך גם בהיותך כאן..."

והיינו כי 'ממה נפשך', אם נשתנה דינך ונגזר עליך מהיום והלאה עשירות, א"כ אין כל צורך בנסיעה הרחוקה עבור זה, ואם גזירת העניות עדיין עומדת בעינה, אזי מה טעם יש לעבור לאמריקה, הרי עניותך תרדוף אחרך עד שמה, וכי עדיף לך להיות עני ואביון בארץ מרחקים מאשר בביתך זה?

כיוצא בדבר סיפר הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל: פעם נכנס יהודי (שלא היה מחסידי טשורטקוב) אל הרה"ק מטשורטקוב ז"ע לקבל ברכת פרידה, כי כאן בארצות אירופה היו 'מחוסר פרנסה', ובדעתו לעקור דירתו לארה"ב שם תבוא הרווחה לביתו. א"ל הרה"ק: "אברכך בברכת הדרך, אבל שליחות אחת אבקשך לשלחך, שתמסור 'פריסת שלום' אל האלוקים של ארה"ב!". נחרד האיש ושאל את הרבי: "וכי יש ח"ו שתי רשויות? והרי הקב"ה יחיד הוא בעולמו, ואותו הקב"ה שברא את כל העולם כולו נמצא בארה"ב ובאותה מידה גם כאן בטשורטקוב, ברחבי אירופה ובכל פינה נידחת שבעולם!". א"ל הרה"ק, "אכן, לזאת כוונתי, מדוע תדמה בנפשך כי בארה"ב תצליח בפרנסה יותר מכאן? הרי אותו הבורא שיפרנס

אותך בארה"ב בידו לפרנס אותך כאן באירופה!".

אגב, הלה אכן לא נסע וניצלו חייו, כי היה לו טיקעט (כרטיס) להפליג בדרך ים באנייה הנקראת 'טיטאניק' ששקעה באותה הפלגה למצולות ים.

פעם באה שאלה לפני הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל, מבחור שעמד בפרק 'האיש מקדש' ומדברים עבורו נכבדות בת ת"ח. אך דא עקא שתובעים את אביו שיתחייב בעד השידוך סכום נכבד, וכבד עד מאוד. שאל הגר"י את הבחור האם אביו שכיר או עצמאי, ענה הבחור - שאביו עצמאי, א"ל הגר"י: "אם כך, אמור לאביך שיגמור השידוך ויתחייב בעדך את כל אשר המחותן דורש, ובעזר השי"ת יוכל לעמוד בהתחייבויותיו". הבחור ענה 'אמן', והוסיף לשאול מתוך דרך ארץ: "למדנו רבינו, למאי נפק"מ אם אבי שכיר או עצמאי?" ענה לו הגר"י: "דע לך, שפע הפרנסה בא לו לאדם כפי מה שהוא נושא עיניו לשמים, והנה, השכיר בוטח גם על הבוס שלו - שביום המיועד והקבוע ישלם לו משכורתו השלימה, אבל העצמאי בוטח בה' בשלימות, בכל שעה ורגע הינו תלוי בחסדי הבורא שישלח אליו קונים הרוצים בסחורתו, ולפי שהוא כ"כ תולה עצמו בחסדי הבורא הנני מובטח שבוודאי יעזרהו ה'".

ואכן כך הווה, כי הרב היה מניצולי המלחמה, ובתוך הזמן שבין האירוסין לנישואין קיבל כספי פיצויים מדייטשללאנד (גרמניה) כאותו הסכום שהמחותן דרש ממנו, ויהי לנס.

גם בבוא ח"ו על האדם קשיים למיניהם, כך ייאמר לעניין עשיית כל מצוות ה', גם כשהם קשים לעשותם וכ'חק בלי טעם', וסופו שיראה שהכל לטובתו.

סיפר אחד הרבנים מהדור הקודם אשר אחר ה'מלחמה' קבע מושבו בארה"ב, שבשנות המלחמה הצליח לברוח ביחד עם אחיו אל תוך היער ונתחבר שם לקבוצת פרטיזנים (קבוצות שלא נכנעו ובעצמם ניסו להילחם ברשעים), והגם שעפ"י רוב היו קבוצות אלו בנויות או כולם יהודים או כולם נכרים, שונה היה הרב דילן שהוא ואחיו היו שני יהודים בתוך קבוצה גדולה של נכרים.

מדרכה של קבוצה כזו שהיו ממנים 'שומר' שישב על עץ גבוה, ועליו מוטל לצפות מרחוק האם הרשעים מתקרבים ח"ו לעבר היער. באחד הימים הבחין השומר בחיילים המתקרבים ובאים, מיד מיהר להודיע לכל החברים על הסכנה המרחפת על ראשם, פן ילכדו אותם ויעשו בהם כלה, וכל הקבוצה כאחד נמלטו על נפשם ונסו לעמקי היער העבות, במהרה להגיע את הקצה השני.

גם האחים לבית משפחת יפה ברחו כל עוד רוחם בקרבם, אלא שבהגיעם למקום מבטחים גילו לחרדתם שמרוב בהלה שכחו את התפילין במקומן, וכאן החל הספק לכרסם בליבם, מצד אחד רצו לחזור על עקבותיהם, בידעם שאם לא עכשיו אימתי, שהרי כל הקבוצה לאו בני ברית הינם, ואין להם כל שמץ השגה 'תפילין' מה הם, ואם לא ידאגו עכשיו לעצמם מי יודע אימתי יזכו שוב להניח תפילין... מאידך שאר הפרטיזנים הזהירו אותם שסכנת נפשות יש בדבר, כי בוודאי יתפסו אותם האויבים, אך הם החליטו שאינם יכולים לוותר על מצווה רבתית זו ויהי מה.

שאלתי את סבא איך זכית לכך? וסבא במתק לשונו דחה: "בזכות הנכדים". לא הרפיתי, הרי הספר נחל הצלחה עצומה לפני שנולדו הנכדים... ואז אמר סבא משפט שפתח לי אור חדש על הספר ומחברו: "משום שלא הייתה לי שום כוונה בכתיבתו, לא בשביל כסף ולא בשביל כבוד, אך ורק בשביל שכל יהודי יוכל לדעת מה מותר לעשות בשבת ומה אסור!"

מאחורי הקלעים של ספר "שמירת שבת כהלכתה", והגאון רבי יהושע ישעיה נויבירט זצ"ל

"הן עם פְּלִיָּא יְקוּם" (במדבר כ"ג, כ"ד)

ובתרת: ראשית, יכולתו הגאונית לסקור את כל המקורות בש"ס ראשונים ואחרונים, הפרוסים לו כשמלה, ולהוציא מהם מקורות וראיות הנוגעות לשאלות החדשות. שנית, הכתפיים הרחבות להכריע עד להלכה למעשה, בלא גמגום ורתיעה.

עובדות ומעשים סביב החיבור

"זכורני, שמרן הגר"ז אויערבך זצ"ל, שרבינו היה קשור עמו בעבודות אהבה שלא ניתנים לתיאור, ראה כי הוא מקפיד הרבה ללמוד בספרי הלכה, וליבן עמו הרבה מהלכות השבת שהתעוררו על שולחנו", מוסיף הגר"י גנס שליט"א.

"משהבחין רבינו כי מידי יום ביומו נערמות שאלות רבות וסבוכות שמתעוררות בשל הטכנולוגיה המתקדמת מחד, ובשל הקושי לדמות מילתא למילתא בדברים שנאמרו במשנ"ב, החליט כי אולי מן הראוי להוציא ספר מקיף הלכתי, בעבור אלו שמתקשים לראות כל דבר במשנ"ב כתשובה מעשית לשאלתם הדורשת הכרעה מהירה וברורה.

"הגרש"ז שהיה מורו ורבו המובהק, אמר לו שילמד מסכת שבת עם כל דברי הראשונים והפוסקים, והוא למד כן ג' שנים, ורכש

"הגרש"ז אויערבך זצ"ל, תהה לא פעם כיצד אני יכול להכיר טובה להרב נויבירט, שפרסם את הלכות השבת בכל רחבי תבל" - מספר הגר"י גנס, וחושף לראשונה אימתי החל הרעיון להוציא לאור עולם את החיבור המיוחד, באותם ימים שלא היה מצוי עניין הוצאת הספרים כמו בימינו.

בתקופות האחרונות, לאור התפשטות המכשירים החשמליים למיניהם ושאר הכלים הטכנולוגיים, ולאחר מכן עם כניסת המחשב, השתנו הדברים לבלי הכר, ונוצר חלל גדול בכל מה שקשור לתרגום ההלכות שבגמרא ובפוסקים אל המציאות בבית ובמטבח.

את החלל הזה מילא החיבור פורץ הדרך 'שמירת שבת כהלכתה', אשר נטל על עצמו להעתיק את העקרונות ההלכתיים מן הכתובים אל המציאות המודרנית החדשה. הוא היה החלוץ לפני המחנה, שצעד בארץ לא זרועה, וסלל את הדרך לחיבורים נוספים מאז ועד היום שעוסקים במלאכה זו של הורדת 'דבר ה' זו הלכה' אל המציאות בפועל.

משהתוודע הגרש"ז אויערבך זצ"ל לתפוצתו האדירה של הספר 'שמירת שבת כהלכתה' כבר במהדורה הראשונה, התבטא כי הוא מופתע, וכי לא חלם שהספר הזה יכבוש את העולם היהודי בכזו מהירות. הגרש"ז הדגיש כי חלה עליו כעת אחריות רבה, שבמהדורה הבאה יזוקקו הדברים שבעתים. עשר שנים תמימות עבר הגרש"ז שוב ושוב על הספר, וגם מסר אותו לקבוצת ת"ח שיעברו, יגיהו, יאירו ויעירו, ורק לאחר מכן ניתן היה לברך על המוגמר, ולהוציאו שוב במהדורה שנייה.

תחת כנפי הנשר הגדול

כל זאת, עבודה עצומה וכבדת משקל היא, ומן שמיא קזכו ליה ליזכות לחסות תחת כנפיו של פוסק הדור שעמד על גביו, הלא הוא מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, אשר התמסר למפעלו של תלמידו הגדול, כאשר החיבור נכתב על ידיהם במעין שותפות. סגולותיו המיוחדות של הגרש"ז היו חיוניות לספר אשר כזה,

בה שליטה עצומה. חלק גדול מאותם עניינים זכיתי ללמוד עמו בחברותא, ומלבד זאת למדתי עמו לא אחת ענייני יו"ד ועוד, ואני יכול להעיד שהוא שלט שליטה מקפת בכל חלקי השו"ע. המיוחד אצלו הייתה הבהירות, הוא ידע לכתוב את הדברים הלכה למעשה.

"ישנו דבר שאותי הפליא ממש: מתחילת כתיבת הדברים בספרו, הייתי עמו יחד וראיתי את כל הנכתב על ידו ולא היתה אצלו מעולם מחיקה, כל מה שנכתב היה בבהירות מקסימלית בצורה מושלמת, כל מה שנעשה לאחר מכן היה רק להוסיף על הדברים ולהביא פרטים נוספים, אך ההלכות שהעלה על הכתב היו בתכלית הבהירות מרגע כתיבתם ללא כל מחיקה, והיה הדבר לפלא ממש".

- הגר"י גנס נשאל האם רבינו אכן האמין שהספר יעורר מהפיכה כה גדולה בעולם כולו? וענה: "האמת שחשש מאוד בתחילה, אמנם הוא היה מחובר מאוד להלכה, הוא הנהיג את לימוד ההלכה בישיבת 'קול תורה', והיה דבוק מאוד במורו ורבו הגרש"ז בכל פסיקותיו והכרעותיו ההלכתיות, וגם התעסק ביתר תחומי ההלכה בישיבה, כגון ענייני מזוזות ועוד. אך המיוחד בו היה כח הפסק שהיה ניחן בו, הוא יכול היה לגשת להלכה, לפרק את הצדדים שבה לגורמים בהירים ומוחלטים, עד שהיה מגיע בעמלו להלכה המתבקשת בכל דבר ועניין. הסיבה שהוא הצליח בספרו כל כך, היא משום שהוא לקח את ספרו הנודע של מרן הח"ח שנועד בעיקרו ללמדנים ומבינים בלימוד, והעביר אותו בבהירות מדהימה לעולם המעשה.

"עד היום אני זוכר שבעל הדפוס שהדפיס לו בשעתו את הספר שאל אותי, כמי שסייע בעדו וכתב עמו הרבה, מדוע שספר כזה ילך ויקבל תהודה אצל עמך בית ישראל? אמרתי לו בהחלטיות - 'אני מכיר את האיש היטב, ואת העבודה שהוא השקיע בכתיבת הדברים הלכה ולמעשה, והוא עשה דבר שלא היה כמותו, שכיום גם אדם שקשה לו ללמוד את המשנה ברורה ולדעת כל דבר לפרטו, מוצא בספר את מבוקשו בדברים המצויים מידי שבת בשבתו'. הייחודיות בספרו שהוא מדבר הלכה למעשה לבית היהודי, בשים לב לבעיות שהתעוררו בזמנו. מלבד זאת כל השאלות החדשות שהתעוררו בתקופת הזמן שלאחר המשנה ברורה, את כל זה הוא חקר ובדק וקבע מסמרות שאותם הוא הביא לראשונה לדפוס בצורה קולחת ובהירה מאין כמותה.

"אני נזכר שרבי יהושע עצמו אמר לי: אני לא יודע אם זה ילך, והוא התלבט אם להוציא זאת לאור עולם, אלו היו זמנים שלא היה כ"כ קל להדפיס ספרים. אמרתי לו - 'רבי יהושע תעשה ניסיון, ותראה אם הדבר יתקבל בבית מדרשא או לאו'. הוא אכן שמע לעצתי, ותוך חודשיים בלבד מכר כ-5000 ספרים, והיה הדבר לפלא ממש באותה תקופה, שלא היה כמעט ספר שנמכר בתפוצה כה גדולה בזמן כה קצר. לא אשכח כיצד בא אלי לאחמ"כ המפיץ להודות לי, על שדרבנתי אותו להוציא זאת לאור

עולם, באומרו, שתוך חודשיים הוא הרוויח מכך אלפי דולרים, ולא ציפה שהספר יתקבל כ"כ".

- עוד סיפר הגר"י גנס: "מורינו רבי יהושע היה בקשר הדוק עם הגר"י אברמסקי זצ"ל, שאף שדרכו היתה שלא נותן הסכמות לספרים, אך לספרו של מורינו כתב הסכמה נלהבת".

- מספר נכדו: "שאלתי את סבא 'איך זכית לכך?' וסבא במתק לשונו דחה: 'בזכות הנכדים', לא הרפיתי, הרי הספר נחל הצלחה עצומה לפני שנולדו הנכדים... ואז אמר סבא משפט שפתח לי אור חדש על הספר ומחברו: 'משום שלא הייתה לי שום כוונה בכתיבתו, לא בשביל כסף ולא בשביל כבוד, אך ורק בשביל שכל יהודי יוכל לדעת מה מותר לעשות בשבת ומה אסור...".

- סיפר הגר"י גנס שליט"א: "עד היום לא אוכל לשכוח את אותו רגע בו מו"ר מרן הגרש"ז זצ"ל אמר לי באחד הימים בגילוי של שמחה ובפנים מאירות - 'ברוך ה' היום גמרת את השמירת שבת כהלכתה!".

וכך היה בכל צעד וצעד. אנשים לא יודעים כמה השקעה טמונה ביצירת החיבור, כל הגהה לשונית, הגהה הלכתית ועוד כהנה וכהנה.

- סיפר אחד מבני מרן הגרש"ז זצ"ל, שפעם דנו בבית בשאלה מסוימת אודות ההלכה הנצרכת בה, ואביהם ביקש שיביאו לו את הספר 'שמירת שבת', שם יראה מהי ההלכה.

- כשנשאל פעם אחד מפוסקי ההלכה על שאלה מסוימת בהלכות שבת אם הדבר מותר, הורה אותו פוסק כי יש להתיר זאת. אותו יהודי שאל את הרב בתמימותו - אבל ראיתי בשמירת שבת שהדבר אסור, ואז חזר הרב ואמר לשואל שאם כן, אסור. וכששאל אחד מבני הבית את הרב, האם אין בכוחו לחלוק על השמירת שבת? סיפר שפגש פעם יהודי פשוט שלא שמר דבר מה בהלכות שבת, ושוחח עמו על כך באומרו שבגמרא כתוב שחייבים לשמור זאת בשבת, והלה הגיב בלצון שלא ניתן לפסוק הלכה מגמרא, וכשאמר לו שזו גם דעת השו"ע, והביאו המשנה ברורה להלכה, הוא נותר בשלו - מי אמר שזו ההלכה לדעת כולם? אך כשאמר לו ש'גם השמירת שבת אסור זאת' - הוא מייד קיבל ונהג כך. ואמר הרב - 'אם כך מתייחסים יהודים ל'שמירת שבת', איך אוכל לחלוק על פסקו?".

- כל אימת שסיים עוד נדבך בספרו, היה שותה לחיים מרוב שמחה לגמרה של מצווה.

- בספרו מצא רבינו היתר להשתמש ב'מעלית שבת', ובפרט לחולים ותשושים. אך על עצמו החמיר גם בשנות זקנותו, ולא חס על כוחותיו, וכשחזר מהתפילה בשבת היה מטפס כעשרים דקות במעלה המדרגות, כשהוא נח בין קומה לקומה על כיסא מיוחד שהכינו עבורו.

- אף שבהלכות מסוימות הראה מקום להקל, לעצמו היה מחמיר בכל פרט ופרט הלכתי, השתמש בשבת רק בחשמל שבת (גנרטור) ואף יום וסייע בהקמת גנרטור בשכונת בית וגן.

(אוסף גלינות - לעשות את השבת)

הבחורים מגיעים, אני מקבל אותם בסבר פנים יפות ואז שואל אני לשלום ידידי. הבחורים מחליפים מבטים ואומרים בתמיהה: "אין אנו יודעים על מי אתה מדבר?"... נדהמתי, "אם כך, איך הגעתם אלי?". אמרו הבחורים בתמימות: "אנחנו בחורים אמריקאים. רצינו להתארח בגליל, ישנו מדריך טלפונים של רבני ישובים, התחלנו להתקשר לרבנים אחד אחרי השני על פי סדר הא' - ב"..."

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, מרא דאתרא כרמיאל, על האורחים מן השמים

"מה טובו אהליך יעקב משכנתיך ישראל" (במדבר כ"ד, ה')

אם בענייני בין אדם לחברו ואגודה אחת עסקינן, הרי שאחד המאפיינים של האחדות הוא הכנסת אורחים. אין זה דבר קל. הרבה יותר קל לתת צדקה. מוציאים סכום כזה או אחר, נותנים, ומשלחים את היהודי לדרכו. כך גם מעשי חסד אחרים. הכנסת אורחים היא חסד מתמשך ורב תחומי. צריך לדאוג לאורח לאכסניה נוחה על כל המשתמע, וגם להקדיש לו את כל תשומת הלב.

אספר סיפור מעניין אודות אורחים שהתגלגלו לביתי, הישר מן השמים! וכך היה המעשה. ביום רביעי בלילה התקשר אלי ידיד מארצות הברית. יש לו חבר, שגם אותו אני מכיר ומוקיר. לחבר יש בן בירושלים, והוא רוצה לבוא להיות בגליל בשבת. אמרתי לו: "בשמחה! מסור לבחור את מספר הטלפון שלי, שיתקשר אלי ונתאם".

כבר למחרת בבוקר מתקשר בחור ואומר: "אני בחור ישיבה מירושלים. האם אני יכול לבוא עם חברי להתארח אצל הרב?". כמובן שעניתי בחיוב. הלא כך הבטחתי לידידי שמעבר לים. אמרתי לבחור שמצדי עדיף שיבואו בשבת הבאה, אז אוכל לארח אותם כראות. אך הוא אמר שלהם יותר נוח בשבת הקרובה. טוב, מה לא עושים בשביל ידיד? סברתי וקבלתי. הוסיף הבחור וביקש: "אנחנו רוצים לבוא כבר ביום חמישי!". נו מה לא עושים עבור ידיד של ידיד... "בסדר. תבואו ביום חמישי!". התחלתי להתארגן. היכן ילינו והיכן יסעדו. שהכל יהיה על הצד הטוב ביותר.

הבחורים מגיעים, אני מקבל אותם בסבר פנים יפות, מושיב אותם, מכבדם במאכל ובמשקה, משוחחים על דא ועל הא, ואז שואל אני לשלום ידידו של ידידי וידידי. הבחורים מחליפים מבטים ואומרים בתמיהה: "אין אנו יודעים על מי אתה מדבר. אין לנו כל קשר אליהם"...

נדהמתי, "אם כך, איך הגעתם אלי?", אמרו הבחורים בתמימות: "אנחנו בחורים אמריקאים, אוהבים לשנות אווירה מידי פעם. רצינו להתארח בגליל, אך אין לנו שם אח ורע. מה עשינו? ישנו מדריך

טלפונים של רבני ישובים. התחלנו להתקשר לרבנים אחד אחרי השני על פי סדר הא' - ב'. הרבנים כמובן סירבו. הבנו אותם. אם הם יקבלו לביתם כל אחד, לא תהיה להם מנוחה. זה בלתי אפשרי לקבל לאירוח כל בחור שחשקה נפשו בנופש גלילי...

"לא התייאשנו. המשכנו לנסות. והנה, להפתעתנו, כאשר התקשרנו לרב מרגלית, הסכים מיד לבקשתנו. ולא עוד, אלא שחשנו שהוא רק חיכה לטלפון שלנו ושהוא שמח לקבל אותנו לביתו. משכך, קיבלנו ביטחון עצמי מופרז. אמרנו שנוח לנו דווקא בשבת הקרובה - הרב קיבל. אמרנו שאנחנו רוצים לבוא כבר ביום חמישי - הסכים בקלות. "הופתענו עד מאד, אך לא הנחנו להפתעה לקלקל לנו את החוויה. גם חברינו שעקבו אחר נסיונותנו ועקשנותנו, וניסו שוב ושוב להניאנו מכך בטענה שהדבר לא יצלח, הופתעו ואף נתקנאו בהצלחתנו".

מששמעתי כך, יצאתי מגדרי לארח אותם בחביבות וברחבות, באופן הראוי והטוב ביותר. הם התפלאו, מדוע הרב טורח עבורנו כל כך? אמרתי להם: "אתם אורחים ש'נחתו' עלי הישר מהשמיים. כיצד לא אטרח עבורכם? הטלפון האחרון מסוג זה שקיבלתי, היה לפני עשרות שנים, אם בכלל. רואים כאן את יד ההשגחה המופלאה". למדתי מכך מוסר השכל. האדם צריך לעשות את ההשתדלות. אם

**יש לאדם צורך כל שהוא. בריאות,
פרנסה, חינוך ילדים, שלום בית
וכו'. לא חסר... הוא מתפלל
ומתחנן פעם אחר פעם, נראה
לו שאין מקבלים את תפילתו.
אך אין הדבר כך. התפילות
מצטברות, ממתינות לשעת
הכושר. יגיע זמן בו הן ייענו**

ברגע מסוים החלטתי לוותר. להתייבש מאותו אדם. מה לעשות, הוא לא יזכה לתמוך בתורה ובלומדיה. אני את ההשתדלות שלי עשיתי. ספרתי על כך ליהודי יקר. אמר לי: "בוא ננסה בכל זאת רק עוד פעם אחת". אמרתי, טוב, פעם אחרונה. והנה, דווקא בפעם הזאת פתח היהודי את ליבו וכיסו והעניק למסודותינו מתת יד הגונה עד מאוד. כך רואים אנו גם לגבי תפילה. יש לאדם צורך כל שהוא. בריאות, פרנסה, חינוך ילדים, שלום בית וכו'. לא חסר... הוא מתפלל ומתחנן פעם אחר פעם, נראה לו שאין מקבלים את תפילתו. אך אין הדבר כך. התפילות מצטברות, ממתינות לשעת הכושר. יגיע זמן בו הן ייענו. אסור להתייבש. אנו צריכים לעשות את ההשתדלות שלנו, הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית. הקב"ה יעשה עבורנו לא בהכרח את אשר ביקשנו, אבל בודאי את הטוב לנו ביותר, משום שרק הבורא יתברך יודע מה טוב לו לאדם בעולמו.

(מתוך הספר: 'מפיק מרגליות' בראשית)

הוא בוטח בה' ומאמין באמת ובתמים שהקב"ה יסייע בידו, הישועה בוא תבוא. וכאשר אנו מדברים על 'ישועה' אין הכוונה דווקא לרפואה ממחלה קשה או הצלה מגזירות רעות כאלו ואחרות. גם כאשר בחור ישיבה חש 'מחנק' וחפץ באוורור במקום שקט ופסטורלי, הרי הוא זקוק לישועה.

הבחורים שלנו ייחלו לשבת שלוה בגליל. אך אין להם קרוב ומודע בחבל ארץ זה, עשו מה שביכולתם, והנה אינה הקב"ה, מסובב כל הסיבות, שהידיד יתקשר ערב קודם ויבקש עבור בן ידידו, כך הבחורים שלנו 'השתחלו' בדיוק לנישה הנכונה...

איזו השגחה פרטית מופלאה.

עוד מוסר השכל ניתן ללמוד ממעשה מופלא זה; אדם עושה מעשה קטן לכאורה, וכתוצאה ממנו מתגלגלים דברים אדירים שלא חשב עליהם כלל. הוא לוחץ על כפתור, ואינו יודע אילו מערכות הוא מניע. הידיד שהתקשר מארצות הברית רצה בסך הכל לסייע לבנו של ידידו. והנה, על ידי הפעולה הקטנה שביצע, סייע כלאחר יד לשני תלמידי ישיבה שהיו זקוקים למעט אוויר צח, להתארח בכבוד וברחבות אצל רבה של כרמיאל...

אי אפשר לדעת מתי ומהיכן תצמח הישועה. לפני עשרות שנים היה בעירנו כרמיאל יהודי אמיד. פעמים רבות ניסיתי להתרימו עבור מוסדותינו. הקדשתי לכך שעות רבות. ביקור ועוד ביקור. ניסיונות שכנוע מכוונים אלו ואחרים, אך ללא הועיל. תמיד אמר שבדיוק עכשיו אינו יכול. הוא מעריך ומוקיר מאד את פעילותנו, אבל כעת אין באפשרותו. הבעיה היא שעם הערכה והוקרה אי אפשר ללכת למכולת...

הדברים גם לא הסתדרו כל כך עם המציאות. ראיתי את עשרו ואת יקר תפארת גדולתו. באותם ימים, בהן היו בעיר מכוניות ספורות, וגם הן פשוטות וזולות, היהודי שלנו היה נוסע ברחובות במכונית הדורה ויקרה. סיפוריו על קשיי הנזילות שלו לא כל כך תאמו את המציאות, וזה בלשון המעטה.

*** שישים שניות מתוקות על סדר לימוד הדף היומי (שלוחה 2-3)**

*** שיעורים מקוצרים על הדף היומי**

*** דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום**

*** ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע**

*** סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות**

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אמא ע"ה עמדה במטבח, וכדרכה, מעולם לא התערבה בשיחות לא לה; אבל הדמעות של הנער עשו את שלהן, והיא רצה פנימה לתוך סלון הבית: "למה אתה בוכה?". חזר הנער וסיפר את חשקו לקיים מצוות ה'. אמא לא יכולה היתה לעמוד מנגד, ושאלה את אבא: "איך אפשר שלא לגייר אותו? הוא יהיה גר צדק אמיתי!"

הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על הגוי מתל-ציון

"וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹקִים" (במדבר כ"ד, ב')

בודד וערירי היה אלן, עת הגיע כבחור גוי בן 16 ממקסיקו. הוא עלה ארצה מסיבה אחת ויחידה: נפשו חשקה בתורה. הוא, גוי צעיר, שאף שנים ארוכות להצטרף ליהדות, ועשה זאת בדרך מקורית משלו. למשפחתו המפורקת ממילא לא היה מה לתרום לו, והוא לא מצא כל עניין להישאר במקסיקו.

כך מצא עצמו מודד כיפה וציצית ברחובות מאה שערים, ונרשם לשיבה של בעלי תשובה בירושלים. הוא מצא חברות טובה והתחיל ללמוד בשקידה גדולה, ואיש זולתו אינו יודע על עברו. עם השנים החל לבו נוקפו. כבר למד ושינן את ההלכות, יודע הוא כי "גוי ששבת חייב מיתה", ולבו בל עמו. משתוקק הוא להיכנס תחת כנפי השכינה ולחיות כיהודי לכל דבר.

הידיעה נפלה על ראשי הישיבה כרעם ביום בהיר. אלן, צעיר החמודות, היגע והמתמיד בתורה - כלל אינו יהודי! המחשבה הייתה קשה מנשוא, והם נלאו מלמצוא פתרון עבורו. "יש יהודי המתגורר בבתי ורשה, הגאון רבי ישראל גרוסמן. כדאי שתעלה לביתו ותבדוק עמו מה ניתן לעשות", יעצו לו ראשי הישיבה.

בסלון הבית הצנוע של הור"י ישב הבחור, והביע את רצונו להתגייר. אבא ניסה להניא אותו כהלכה: "לשם מה חסר לך להשתעבד למצוות ה'?" אך הבחור בשלו. הוא סיפר לאבא שזה שבע שנים הוא מנסה להתגייר וללמוד את כל ההלכות, ועדיין לא הרגיש שהגיע הרגע המיוחל. כעת, לדבריו, הוא מוכן נפשית לכך.

אבא לא השתכנע, ואלן התחיל להרצות בדברי תורה כתלמיד-חכם מופלג. ואז, תוך הדברים, החל בוכה: "אני רוצה להיות יהודי! לקיים מצוות ה'! אני רוצה להיות קרוב לאבא שבשמיים!"

אמא ע"ה, אשת חיל, עמדה במטבח, וכדרכה מעולם לא התערבה בשיחות לא לה; אבל הדמעות של הנער עשו את שלהן, והיא רצה פנימה לתוך סלון הבית: "למה אתה בוכה?", חזר הנער וסיפר את חשקו לקיים מצוות ה'. אמא לא יכולה היתה לעמוד מנגד, ושאלה את אבא: "איך אפשר שלא לגייר אותו? הוא יהיה גר צדק אמיתי!"

כשמוע אבא את דברי אמא, ובראותו את שאיפתו של הנער להיות יהודי ירא ושלם, נטל עמו את הנער, וקם ויצא אל עבר בית הדין של העדה החרדית הסמוך לביתו. אבא ביקש לצרף אליו שני דיינים

מומחים, ויחדיו גיירו את הבחור כדת וכדין. תושביה הוותיקים של שכונת בתי ורשה, לא יכולים לשכוח עד עצם היום הזה את זעקת ה"שהחיינו וקיימנו", שזעק הבחור בטהרתו בעלותו מבית הטבילה במקווה 'זופניק' הסמוך. נכנס כגוי ויצא כיהודי לכל דבר, וייקרא שמו בישראל: אהרון.

ביושבנו אחר אמנו הצדקנית ע"ה נכנס אדם בלתי מוכר, אברך לכל דבר, פאותיו מתבדרות לכל עבר. הוא התיישב ומחה דמעותיו. אנו, הבנים, לא הכרנוהו, והוא החל מספר את סיפור חייו הבלתי שגרת. "זוכרים את הגר שהורכים עמלו לגייר? אני הוא, ולא אחר!". ההמשך היה מפתיע: "מיום שהתגירתי עמדו הורכים לצדי. חיפשו עבורי שידוך מתאים, שילמו דמי הוצאות נישואין ועזרו לי בכלכלת ביתי שהוקם כאן בשכונה.

"כעבור שנתיים ימים, שבהן דרתי בסמיכות אליהם, קראו לי הורכים ואמרו לי: 'יש עכשיו פרויקט חדש ומוזל בתל-ציון. כדאי שתעבור לגור שם'.

"הם נתנו לי את הכסף הראשוני לביתי החדש בתל ציון. איך זה לא אבכה?!", שאל האברך התל-ציוני הדור הצורה שספרו תחת שחיו - ואנו, הבנים, מחינו אגל דמעה עקשן שירד במורד לחיינו. כוח האמונה וההכרה בבורא העולם - הם שהכניסו משפחה שלמה תחת כנפי השכינה.

(מתוך הספר 'אור השבת')

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הר"ר **אברהם פוקס** הי"ד
פחותה בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ד
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

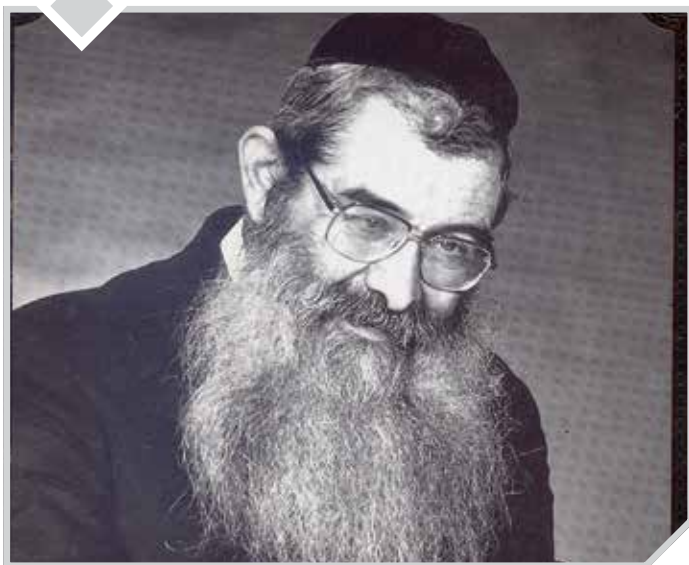
חייגו: *4992 או 077-2222-666

"הגעתי לאולם החתונה. את פני המוזמנים קידם שרטוט נאה של מקומות הישיבה באולם. עד מהרה איתרתי את שמי באחד השולחנות. עמדתי להיכנס כאשר לפתע הונחה יד כבדה על כתפי. 'אדוני, את הכרטיס בבקשה'. הסברתי לשומר שאני אורח מִישראל וידיד קרוב של אבי החתן. הוא לא התרשם מהדברים. 'בלי כרטיס לא תוכל להיכנס', שב ואמר..."

סיפורים ועובדות מדהימות על 'כוחו בפיו' של העם היהודי

הרב יהושע לייבזון

"וַיֹּאמֶר מֹאֲב אֶל זְקַנֵי מְדִיָּן" (במדבר כ"ב, ד')

'כיון שראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם, אמרו 'מנהיגם של אלו במדין נתגדל, נשאל מהם מה מדתו'. אמרו להם 'אין כוחו אלא בפיו'... (רש"י)

בפרשה זו של הקללות שנהפכו לברכות של בלעם הרשע, אין יותר מתאים להביא סיפורים ועובדות מדהימות על 'כוחו בפיו' של העם היהודי.

רבי ליפא זילברמן זצ"ל, מנהל תלמוד תורה "קמניץ" בירושלים, ביקש את עצתו של המשגיח בישיבת קמניץ, רבי משה אהרן שטרן זצ"ל כיצד להשריש בקרב התלמידים את ההכרה בחשיבות עניינת "אמן" בכוונה. רבי משה אהרן סיפר לרבי ליפא משלים אחדים, אך רבי ליפא אמר: "סיפרתי משלים אלו לתלמידי, אך לא היה די בהם". שקע רבי משה אהרן במחשבות. כעבור רגעים אחדים, אמר: "עלה בדעתי משל נפלא!

"לפני זמן מה השיא חברי הטוב את בנו. החתונה נערכה בארצות - הברית. שונות שמחות הנישואין בארצות - הברית מאלה שאנו עורכים כאן בארץ. כאן בארץ הקודש, כל אורח מגיע בשעה אחרת, ויש המגיעים לאחל 'מזל טוב' כאשר התזמורת כבר אורזת את כליה... לא אחת, מוזמנים אנשים לשלוש שמחות באותו ערב, והם משתדלים להגיע אל כל אחת מהן ולברך את בעלי השמחה.

"בארצות - הברית ובארצות אחרות, חתונה היא אירוע שכל רגע בו מתוכנן בדקדוק רב. לסעודת המצווה מוזמנים בדרך - כלל בני המשפחה וידידים קרובים בלבד. הם מקבלים בנוסף להזמנה הכללית הזמנה מיוחדת לסעודה. את ההזמנה יש לשלוח בחזרה, ולאשר את ההשתתפות בסעודה. יש מי שמגדילים לעשות, ומצרפים להזמנה גם כרטיס כניסה, אותו יש להציג בכניסה לאולם. "מכיוון שיהודי מארץ ישראל הנני, לא הייתי בקי בכל אלה, והודעת בעל פה לידידי כי אשמח להשתתף בשמחתו. למותר לציין, כי לא שלחתי את הכרטיס בחזרה, ואף לא שמרתי את כרטיס הכניסה. "הגעתי ביום המיועד לאולם החתונה. את פני המוזמנים קידם

שרטוט נאה של מקומות הישיבה באולם. עד מהרה איתרתי את שמי באחד השולחנות. עמדתי להיכנס כאשר לפתע הונחה יד כבדה על כתפי. 'אדוני, את הכרטיס בבקשה!'

"סבתי לאחור בהפתעה. "מצטער, אדוני. קיבלתי הוראה שלא לאפשר לאיש להיכנס בלא להציג כרטיס כניסה'.

"הצבעתי על שמי, שהופיע באותיות ברורות על שרטוט המקומות והסברתי לשומר שאני אורח מִישראל וידיד קרוב של אבי החתן. הוא לא התרשם מהדברים. 'בלי כרטיס לא תוכל להיכנס', שב ואמר. "דבר לא הועיל. סבתי לאחור באכזבה מרה, ושבתי לאכזביה בה שהייתי", סיים רבי משה אהרן את סיפורו.

לאחר מאה ועשרים, מגיע האדם לעולם הבא מלווה במצוות ובמעשים טובים. מה מאוד יחפוץ להגיע למקום המזומן לו בגן-עדן. אך בשער הכניסה ייעצר על ידי המלאך המופקד על השער, אשר ידרוש ממנו את כרטיס הכניסה. אם במשך חייו הקפיד לענות "אמן", הריהו צפוי להתקבל בבית דין

לאדם ששאל את הסטייפלר, הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, כיצד ללמד ילדים לברך בכוונה, השיב: "יש להפעיל את חוש הדמיון של הילדים. צריך להמחיש להם את המשמעות של הברכה, בדרך ששכלם הצעיר יוכל לתפוס..."

כולם". "אמן!", אמרתי בכוונה גדולה.

בגיל שלוש החלה רבקי ללכת לגן. מהר מאוד התברר שבשל מצבה, תיאלץ להישאר בבית. כשמלאו לה ארבע שנים, עדיין סבלה. בשלב זה ביקרנו שלוש פעמים בשבוע במרפאות, בתי חולים, בקליניקות של מומחים ורפלקסולוגים, אך לא חל כל שינוי במצבה. להיפך - הוא הלך והחמיר.

בשלב זה, החל הייאוש לחלחל בלבנו. כמוצא אחרון, החלטנו לנסות ולהפיץ כרזות "אשר יצר". לשם כך, יצרנו קשר עם ר' שמשון הלפרין.

בינתיים, יעץ לנו הרופא המטפל על טיפול מסויים, הנעשה בהרדמה כללית. לאחר שהות טראומטית בבית החולים, שבנו הביתה עם רבקי, בלא שחל כל שיפור במצבה. מעיה מיאנו להיפתח. בעקבות זאת, אבחנו הרופא נזק עצבי, מצב המצריך ניתוח מסוכן ומסוכן יותר.

באותה תקופה, הגיעו הכרזות והחלנו בהפצתן. נאלצנו לצאת לחו"ל לתקופה קצרה, ונטלנו את הכרזות עמנו במטרה להפיץ גם שם. כששבנו הביתה, קרה הבלתי יאמן: רבקי ביקשה ללכת לשירותים! בפעם הראשונה מזה שנתיים ומחצה, הלכה בתנו לשירותים מרצונה!

מאז, הלך מצבה והשתפר. רבקי החלימה לחלוטין, וכולנו מאושרים עד בלי די עם הילדה החדשה שקיבלנו במתנה. ערכנו סעודת הודיה מרגשת ועד היום, בכל רגע - ובייחוד בעת אמירת ברכת "אשר יצר" - אנו מודים לקדוש-ברוך-הוא על חסדו הגדול שהפליא לעשות עמנו.

(מתוך הספר 'מילה אחת' - אמן - א. שטרן)

(לתגובות: leib1964@gmail.com)

של מעלה בכבוד גדול, כדברי הזוהר (פרשת וילך): "כד יפוק בר נש מהאי עלמא דהוי שומר לאתבא אמן. נשמתי סלקא ומכרזי קמיה פתחו שערים קמיה" - כאשר יוצא אדם מהעולם הזה, והוא היה מקפיד לענות "אמן", נשמתו עולה ומכריזים לפניו: פתחו שערים בפניה.

כך מפרשת הגמרא את הפסוק בישיעה (כו, ב):

"אמר ריש לקיש: כל האומר 'אמן' בכל כוחו, פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר 'פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים'. אל תקרי 'שומר אמונים', אלא 'שואמרים אמן' (שבת קיט ע"ב). מקשה המהרש"א: מדוע נאמר "שערים" בלשון רבים, ולא 'שער גן עדן'?

ומסביר: "ישנם בעומק גן עדן שערים לפני משערים, וכל השערים הללו נפתחים לפניו". כלומר, העונה "אמן" בכל כוחו זוכה לא רק לפתיחת שער גן עדן, אלא גם לפתיחת שערים רבים נוספים, המצויים בגן עדן.

כרזות "אשר יצר"

כמעט בכל קהילת יהודים שומרי מצוות בעולם תמצא כרזות "אשר יצר", פרי מכחולו של ר' שמשון הלפרין. כרזות אלה נחלו הצלחה רבה, ותורגמו לעשר שפות.

לאדם ששאל את הסטייפלר, הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, כיצד ללמד ילדים לברך בכוונה, השיב: "יש להפעיל את חוש הדמיון של הילדים. צריך להמחיש להם את המשמעות של הברכה, בדרך ששכלם הצעיר יוכל לתפוס..."

איוריו שובי הלב של ר' שמשון הלפרין, לצד תרגום מילות הברכה, מפיחים חיים במילים ובמשמעותן בעבור ילדים ומבוגרים כאחד. אנשים רבים התעוררו בעקבות הכרזות והחלו להקפיד על אמירת הברכה בכוונה. סיפורים רבים על ישועות שראו בעקבות התעוררות זו, זורמים לביתו של ר' שמשון. המעשה הבא הוא אחד מהם.

יום אחד החלה רבקי, בת השנתיים, לסבול מעצירות חריפה. המצב הלך והחמיר, ורבקי חוותה סבל פיזי ונפשי רב.

ביקרנו אצל מומחים רבים ורכשנו תרופות למכביר, אך רבקי חדת - התפיסה סירבה ליטול אותן, גם כאשר הן הופיעו בדמות סוכריות וממתקים. בלית ברירה, נאלצנו לתת לה את התרופות בניגוד לרצונה, ובכך נגרם לה סבל נפשי נוסף. היא היתה זועקת ובוכה, ואני כרכתי את זרועותי סביב גופה הקטן ובדמעות הייתי אומרת לה שוב ושוב כי אבא ואמא אוהבים אותה מאוד, ועושים זאת רק משום שאנו חפצים בטובתה.

ילדינו הגדולים היו שותפים להתמודדות, וביקשו לעזור. החלטנו, אפוא, להקפיד לברך "אשר יוצר" בכוונה וברגש. פעם אחת לחש לי בני בן השש: "אמא, אני מתפלל שרבקי תוכל ללכת לשירותים כמו

משהסתיימה המלחמה שוב הגיעה רכבת לראש הגבעה, אבל הפעם של הצבא האמריקאי שהביא חבילות מזון ליושבי המחנה. התעוררה בעיה: כיצד יורידו את החבילות במדרון לפתח המחנה? אז הכריזו המפקדים כי מי שיעלה במעלה הגבעה לקחת חבילתו יזכה בארבע חבילות...

לימוד התורה מרומם את האדם, מחנכו ומלמדו אורחות חיים, עד שגם במצבים הכי קשים הוא אדם!!

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָיִם אֶל בְּלָעָם בְּן בְּעוֹר וְגו'" (במדבר כ"ב, ה')

כדי לנסות ולהבין קצת את המושג הזה, נביא כאן סיפור שאירע לפני קרוב לאלפיים שנה. ברחובות אתונה טייל לו אדם, בלכתו הוא עצר כל אזרח שעבר לפניו ושאל את אותה שאלה: "האם אתה יודע כיצד לחיות?" כך שאל ושאל לאורך שנים, ואף פעם הוא לא קיבל תשובה שסיפקה אותו - כיצד לחיות??? השואל המעניין הזה לא היה אחר מאשר סוקרטס - הגדול שבחכמי אומות העולם, הוא שהגיע לדרגות גבוהות ביותר בחכמה, הבין שיש כאן שאלה - כיצד לחיות?? ואף פעם הוא לא קיבל עליה תשובה!

מסופר שבתקופה אחרת באותם רחובות אתונה, שהיתה בירת החכמה והפילוסופיה, הלך עוד אדם באמצע היום ובידו אבוקה גדולה. כאשר שאלוהו לפשר מעשהו, להחזיק אבוקה כשיש אור יום בחוץ, הוא ענה להם: "בן אדם אני מחפש!". הוא חיפש וחיפש ולא מצא. לאדם זה קראו אפלטון, וגם הוא היה מגדולי הוגיה וחכמיה של אותה תקופת זוהר של חכמי אתונה.

שאלה זו לא נשאלה אף פעם בבירות החכמה של העם היהודי - לא בעירו של רש"י גדול המפרשים, ולא בעירו של הרמב"ם גדול הפוסקים, לא בפרשבורג של החת"ם סופר ולא בוילנא של הגר"א, לא בראדין של החפץ חיים ולא בירושלים בכל דורותיה. הלא דבר הוא!

הטעם וההסבר להבדל גדול זה, הוא אחד ויחיד - לימוד התורה! ומדוע? חז"ל אומרים: "תכלית תורה תשובה ומעשים טובים" - התורה היא לא חכמה ומקצוע כשאר חכמות העולם. רבות הן החכמות שנתן ה' לבני האדם, חכמת הפילוסופיה, המדע, הפיסיקה,

מביא רש"י הקדוש: "ואם תאמר מפני מה השרה הקב"ה את שכינתו על עובד כוכבים רשע? כדי שלא יהיה פתחון פה לאומות לומר אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב. העמיד להם נביאים והם פרצו גדר העולם".

בילקוט 'לקח טוב' הביא שאלה מעניינת בשם הגר"א בקשט זצ"ל: אם יש אמנם לגויים פתחון פה לטעון שאילו היו להם נביאים היו חוזרים למוטב, מה תשובה היא זו שהעמיד להם חכם ונביא כבלעם?! הרי בלעם היה איש רע ובעל מידות רעות (כדמצינו במסכת אבות פרק ה' ט) אם כן העמדת נביא מושחת במידות ופורץ גדרי עולם רק מחזקת את פתחון הפה שלהם?!

והוא תרץ נפלא!

הקב"ה העמיד לגויים נביא כמשה רבינו וכמאמר חז"ל "ולא קם בישראל נביא כמושה, אבל באומות העולם קם ומיהו? בלעם". בתחילת דרכם היו משה רבינו ובלעם שווים בטבעם ומדרגתם הרוחנית, אבל ברבות הימים נפרדו דרכיהם, משה רבינו עלה והתעלה לאבי הנביאים! "בכל ביתי נאמן הוא!" ובלעם לאבי אבות הרשעים! ומדוע?!

לימוד התורה הקדושה! לימוד התורה אינה חכמה המחכימה את בעליה, היא חכמה המחייבה את בעליה, התורה בשונה מכל חכמות העולם, היא חיים לומדיה, היא מרוממת מדריכה ומגדלת את לומדיה, היא מתקנת מידותיו והנהגתיו של האדם, ומגדלתו ומרוממתו על כל הברואים! זוהי סגולתה וקדושתה!

משה רבינו התעלה מעלה מעלה בלימוד התורה הקדושה, והפך לאיש אלוקים קדוש הוא אשר בכל ביתי נאמן הוא, נקי ומזוכך מכל נגיעות גשמיות! בלעם הרשע שהיה חסר זאת, והתחנך רק לפי החכמה האנושית והפילוסופית, נפל לתהום הטומאה, התאוה, הכבוד והרשע!

מעתה נסתמו טענותיהם של הגויים! הנה העמדתי לכם נביא כמושה רבינו, בטבעו ובדרגתו היה הוא שווה למשה רבינו והוא ב'חכמתו האנושית' הפך עצמו לבעל תאוה, כבוד ושררה!

"סיפרתי לאנשי הג'וינט את שני הסיפורים האלו, וסיימתי - תדעו לכם, הצעיר הראשון שלא הסכים לתת חבילה לזקן התשוש היה סטודנט! והצעיר השני שתרם את מנת המרק היחידה שלו שזהו כל אוכלו לאותו יום, היה בחור ישיבה!!!"

ניגש אליו וראה שיואל זוילער עדיין נושם וחי.

"באותו זמן הוא שמע את הכרוז הקבוע המכריז על חלוקת המרק לאסירי המחנה, והנה לא הוזכר שמו של יואל זוילער, מבינחתם הוא מת. כהשזכירו את שמו של ר' גרשון, אץ רץ לקחת את צלחת המרק שלו ושב לחדר המתים, והכניס כפית אחר כפית לפיו של יואל זוילער, עד שהוא התאוושש וקם על רגליו, והוציאו חזרה לצריף שלו".

ממשיך הרב בלומברג: "סיפרתי לאנשי הג'וינט את שני הסיפורים האלו, וסיימתי - תדעו לכם, הצעיר הראשון שלא הסכים לתת חבילה לזקן התשוש היה סטודנט! והצעיר השני שתרם את מנת המרק היחידה שלו שזהו כל אוכלו לאותו יום, היה בחור ישיבה!!! בעוד אתם דנים מיהו סטודנט ומיהו בו ישיבה, תדונו דבר ראשון מיהו בן אדם!!!".

הדברים מיד הובנו, ועל המקום יו"ר האיספה של הג'וינט הכריע שמהיום יחלקו גם חבילות מזון לבני הישיבות.

מסיים הרב בלומברג: "אגלה לכם מדוע יו"ר הג'וינט נלחץ מאוד, ומיד אישר את בקשתי לבני ישיבות: הוא עצמו היה הצעיר שסרב לתת חבילת מזון לרב סניעג! והוא זה שסיפר לי זאת בעצמו!!! וכדי שלא אמשך בתגליות האלו הוא מיד אישר את ההחלטה!!!"

לימוד התורה מרומם את האדם, מחנכו ומלמדו אורחות חיים, עד שגם במצבים הכי קשים הוא אדם!!! לימוד מחכמות העולם אין בכוחו אלא ללמד ידיעות מדע וחכמה, והלומד נשאר בהמי כמות שהיה, ובמצבים קשים מתגלה כי אדם בתוכו!!!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

הכימיה, הכלכלה ועוד רבות, כל החכמות האלו מובילות את האדם לתוצאה מקומית בדבר מסויים, ולפעמים גם השפעתן רבה מאד, אך אדם - חכם עד כמה שיהיה - חכמתו זו לא מובילה אותו לדרך חיים, לא משאירה אותו עם מטען עצמי פנימי, הכל זה חכמה חיצונית חשובה ונכבדה, שאין לה כלום אם האדם המציאה. התורה לעומת זאת היא תורת חיים - היא ספר הוראות לאלפי שנים, שלא נס ליחו ולא שונתה בו אות ופסיק בכל התקופות והמשברים, זה ספר חיים שהלומד אותו לא לומד חכמה או מקצוע אלא לומד דרך חיים, ועל ידה הוא מתרומם ומתגדל ונהפך לבן אדם השלם במידות ומעשים.

סיפור מרטיט ומחזק מאד יסוד גדול זה, קרה בשלהי השואה האיומה. ארגון הג'וינט התארגן לעזור לפליטי החרב באירופה, בחלוקת סלי מזון, ובעיקר לסטודנטים היהודים. כמובן שהתחדש אז ביתר שאת הפולמוס הנוקב על מעלתם של בני הישיבות, ואנשי ההשכלה שבתוך הג'וינט סרבו לאשר חלוקת מזון לבני הישיבות הפליטים, בטענה כי הם 'לא מועילים' כלום בלימודם!!!

מספר הגאון רבי יונה ברומברג זצ"ל, משרידי בני הישיבות בליטא, שהוא נשלח לייצג את בני הישיבות בוועד הג'וינט שישב בגרמניה. הוא בקש את רשות הדיבור וכך אמר: "הרב סניעג שהיה רב ראשי של צבא ליטא, ואח"כ התמנה לרבה של קובנא, בזמן המלחמה נלקח לאחד המחנות של הגרמנים ימ"ש. הם בנו את המחנה למרגלות גבעה גבוהה מאד, ומסילת הרכבת הייתה בראש הגבעה. זו היתה כוונתם הזדונית - שכל פעם שהובאו יהודים למחנה, היו צריכים להתדרדר בחולשתם את כל מדרון הגבעה עד פתח המחנה..."

"משסתיימה המלחמה שוב הגיעה רכבת לראש הגבעה, אבל הפעם של הצבא האמריקאי, שהביא חבילות מזון ליושבי המחנה. התעוררה בעיה כיצד יורידו את החבילות במדרון לפתח המחנה? לא היו מספיק חיילים לעשות זאת, אז הכריזו המפקדים כי מי שיעלה במעלה הגבעה לקחת חבילתו, יזכה בארבע חבילות. אחד השרידים הרב סניעג זצ"ל היה תשוש וחלוש מלעלות למרומי הגבעה, והוא ניגש לאחד הצעירים שהיה נראה יותר חסון ובקש ממנו: 'תעשה לי טובה, תעלה ותביא בשבילי חבילה אחת משלך, ואני אוכל ואתחזק ואוכל לעלות ולהחזיר לך חבילת מזון משלי'. תגובתו של הצעיר היתה "לא מסכים!!!".

אמר הרב בלומברג, שאת הסיפור הזה שמע מהצעיר עצמו! שאמר לו: "ומה נראה לך שהסכמתי לו? ודאי שלא! הגרמנים הפכו אותנו לחיות רעות... לא היו לנו הרגשים של בני אדם".

המשיך הרב בלומברג: "יש לי עוד סיפור קטן, והוא קרה במחנה עבודה אחר בזמן המלחמה. היה יהודי במחנה שקראו לו גרשון ליבמן [הלא הוא הגה"צ ר' גרשון ליבמן זצ"ל מגדולי תלמידי הסבא מנוברדוק]. יום אחד ראה ר' גרשון שסוחרים יהודי בשם יואל זוילער לחדר המתים של המחנה, הוא הלך בעקבותיהם וכשיצאו,

תפילתו ארכה שעה ארוכה, מעיין דמעותיו נבע מאליו. רק בשעת בוקר מאוחרת שב מבית הכנסת, וגילה על צג הטלפון 10 שיחות שלא נענו, כולן מבעל הרכב. 'הן לא התכוונתי להתחמק, למה הוא רודף אחריי?!' - רטן לעצמו תוך כדי שהוא מחייג לבעל הרכב, והלה - בקושי יכול לדבר, כולו נרגש, נפעם...

הנזק הגדול שהפך בבת אחת לבשורה טובה ומשמחת

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְחַרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ... " (במדבר כ"ב, כ"ג)

לכל אדם מאיתנו יש דברים בחייו שהוא רוצה לשפר. יהודים שואפים לשפר את מצבם הרוחני, כל אחד מאיתנו מבקש לזכות בנחת יהודית מילדינו, וכולנו רוצים להיות חכמים ונבונים, בריאים תמיד ומלאי אושר. כולנו מחפשים את הדרך הקלה והיעילה לזכות במימוש כל משאלות ליבנו, להצליח להגשים את כל שאיפותינו, בקלות, בנוחות, במינימום מאמץ...

האם יש דרך כזו? האם יש מעשה אותו נוכל לעשות - שיקל מעלינו את המעמסה ויקרב אותנו בצעדים בטוחים ורגועים אל ההישגים הרצויים לנו? ויותר מזה, אם חלילה וחס נקלענו לתסבוכת, למצוקה, למשהו שמקשה עלינו להתקדם, נראה כי הכל 'נתקע' לנו בדרך, האם יש דרך לנצח כל קושי, לפוגג כל חשש, להתגבר על כל מהמורה!?

הבשורה היא שלא רק שיש כזו דרך, הדרך הזו היא שלנו, אנחנו אמונים בשימוש בה. זכינו, בני העם היהודי, שבגנטיקה שלנו עובר כח עילאי ייחודי, כלי עוצמתי שאין שני לו, שבכוחו אנחנו יכולים לחולל מהפכים, לשנות גורלות, להסיר כל קושי מדרכנו ולהגיע לכל הישג. אנחנו מאומנים בשימוש בכלי הזה, מיומנים ורבי נסיון בו, אין כמונו להצליח בעזרתנו...

לכח הזה קוראים כח התפילה. כח התפילה הוא הזכות העילאית הניתנת ליהודים, לעצור בכל רגע מהחיים, לעצום עיניים ולו לשניה בודדת, ולפנות לבורא עולם בשיחה אישית ישירה. הרי הוא קובע הכל, מכריע את גורלנו, כל מה שיש לנו הוא ממנו, כל מה שזכינו לו הוא במתנה ממנו, וגם הקשיים הניצבים בדרכנו - נשלחו אלינו ממנו. כל מה שאנחנו צריכים לעשות, הוא לפנות אליו, לשוחח אתו, לבקש את אשר על ליבנו, להתחנן על חיינו!

ובפרשת השבוע, כאשר בלעם הרשע מבקש להשתמש בפיו כדי להמיט גזירות על עם ישראל, מעיר רש"י מדברי חז"ל כי בכך בחר בלעם לזנוח את דרך החרב - דרכם של שונאי ישראל, ולבחור בדרך הפה - שהיא הדרך שלנו. הוא ניסה לגנוב את הכלי בעזרתו אנו מנצחים כל מוקש, מבטלים כל גזירה, מגיעים לכל יעד - הוא כח

התפילה, הכח שהוא האומנות שלנו!

כי אכן כן, בכל הדורות, מול כל הקשיים, בהיותנו עם נרדף וחבול, הכח העומד לנו הוא כח התפילה, הזכות לפנות לבורא עולם ולבקש, להתחנן, לשפוך שיח, ולפעול ישועה. זהו כח עוצמתי שבכוחו לשבר כל מנעול שמימי ולפתוח כל פתח אטום, כח שאין מה שיכול לעמוד בפניו!

כח התפילה, הוא כח מובנה בתוך נפשו של כל יהודי, בלי קשר לכמות זכויותיו, למצוותיו, לכוונותיו, ליכולותיו. רוצים לדעת עד כמה? הסכיתו ושמעו את דברי ה'מדרש תנחומא' בתחילת פרשת וירא, שחושף גילוי שמימי מכבשונו של בורא עולם, מגלה איך עובדת המערכת השמימית, כיצד ניתן לפצח אותה ולנצח אותה, וכך הוא מגלה, היישר מדברי אבינו שבשמים:

'אפילו אין האדם כדאי להיענות בתפילתו ולעשות עמו חסד, כיוון שמתפלל ומרבה בתחנונים - אני עושה חסד עמו!' - מדהים! לכח התפילה יש מערכת עוקפת זכויות, יכולת עליונה כמעט, להתעלם ממצבו הרוחני והגשמי של יהודי - לטוב או למוטב, להתעלות מעבר לכל שיקול של אם מגיע או לא מגיע לו, לדלג מעל השאלה האם הוא זכאי לישועתו!

כל מה שכדאי כל כך לעשות הוא פשוט להתפלל, שוב ושוב, להתעקש, לא לוותר. גם אם נראה שהתפילה אינה נשמעת, גם אם לא חשים שהיא נענית - להוסיף ולבקש, להמשיך ולהתחנן, לפנות

כי נגזרה הגזירה ואנחנו נגור כאן. אולם, יש בידינו עוד כלי אחד שטרם נוצל כראוי, פיתרון אחד שעוד לא חשבנו עליו, והוא - - - הבה נתפלל לבורא עולם שיקח מאיתנו את חוש הריח. פשוט נעמוד ונבקש מאבא שבשמים, הוא זה שנתן לנו את כל חמשת החושים, וברצותו - הוא יכול ליטול את אחד מהם בחזרה על נקלה. הבה נתפלל אליו, נזעק מעומק הלב כי יקח מאיתנו את חוש הריח, איננו רוצים להריח עוד כלום לעולם - ובלבד שהריח הנורא הזה לא יחדור לגופנו ולנפשנו!

הרבנית שמעה את הדברים, והרעיון נראה לה מושלם. מה שווה חוש הריח אם הוא גורם להרחת קטורת עבודה זרה? למה להחזיק אף פעיל ותקין, כשבעטיו מריחים קטורת המוקטרת כתקרובת עבודה זרה?! הצטנפו בני הזוג איש בפיתו, מתפללים לבורא עולם בדמעות שלישי, 'אנא, קח מאיתנו את חוש הריח, למענך - איננו רוצים בו!'

דקות ארוכות התפללו מעומק הלב, כשהם עוצרים מדי פעם, לבדוק אם חוש הריח עדיין פעיל. הדקות נקפו והפכו לשעות, הם מוסיפים להתפלל, כשדמעות זולגות מעיניהם ללא הרף. עד שלפתע פתאום, כעבור כמה שעות תפילה מעומק הלב, גילו כי חוש הריח שלהם נעלם ואיננו, הם אינם מריחים דבר!

עתה הוקל להם מאוד, תפילתם נענתה, והם פרצו בתפילת הודיה נרגשת - הפעם על הנס שהתחולל נגד עיניהם, כשבורא עולם שמע את תפילתם ונענה לבקשתם, ונטל מהם את חוש הריח. כל ימיהם היו הרב שטיינמן ורעייתו הרבנית נטולי כח הרחה, חוש הריח שלהם לא שב לפעול עד יומם האחרון, עדות אילמת אך נוקבת לכח הרב שטמון בתפילה מעומק הלב, בבקשה עקשנית מבורא עולם, בתחנון בלתי מתפשר בדמעות רותחות!

סיפור נפלא זה, אשר הובא בגיליון 'בקהילתנו', חושף רובד סמוי על כח התפילה. לפעמים, אדם מתמודד עם קושי, אתגר או מאמץ. הוא בטוח שהוא מכיר כל פיתרון אפשרי, ומוכן אפילו לחפש פתרונות נוספים - מורכבים ודורשי מאמץ ככל שיהיו, ובה בעת, הפיתרון קרוב אליו כל כך, בהישג ידו ממש: פשוט להתפלל, לבקש, לזעוק, להתחנן, לנקוש בשערי שמים ולבקש לשנות את הגורל, להפוך את ההחלטה, לחולל את המהפך הרצוי!

הבה ניקח את המסר הזה העולה מחוש הריח של הרב שטיינמן ורעייתו - שבטל כלא היה לנוכח תפילה מעומק הלב. הנה כי כן, תפילה בכוחה לשתק חוש - כשם שביכולתה לחדשו. היא יכולה לחולל מהפך פיזי, ביולוגי, טכני, גורלי, אין לה מעצורים. ככל שנתחבר לכח התפילה, ככל שנבטח בכח הזה, ככל שנשתמש בו מתוך אמונה שלימה בכוחו ובעוצמתו - כך נזכה לראות בחסד ה' ובישועתו, והוא ימלא משאלותינו לטובה ולברכה!

מערכת רכב משמחת...

הרב ג., גיבור סיפורנו, היה נהג חדש וטרי בעת שהחנה את רכבו בחניון צפוף באחת משכונות ירושלים, וכשניסה לצאת מהחניון - לא הצליח לסובב את ההגה כיאות, ונתקע בעוצמה ברכב שחנה

שוב ושוב לאבא שבשמים ולומר לו: 'אבא, אתה כל יכול, עשה עמי חסד שאוכל להתגבר על הנסיונות, זכני בנחת יהודית, רפאני ה' וארפא, ותן לכל בריה ובריה די מחסורה, ותמהר ותחוש לגאלנו...'

ולא תמיד זה קל, כי - כאמור - לא תמיד רואים שהתפילה נענית, ואולי, לפעמים - נראה כי היא לא נענתה בכלל. אבל האמת היא שכל תפילה שיהודי נושא, כל דמעה נרגשת, כל תחינה ככוונה, כל בקשה מהבורא - מחוללת מהפכות של ממש, ביטול גזירות קשות, השפעת שפע שמימי אדיר, שינויים גורליים בחיים!

הבה נאמץ את כח התפילה, נישען על התפילה - עליה ורק עליה, נבטח בבורא יתברך ונבקש ממנו. ככל שנהפוך את תפילתנו לעבודת אומנות, ככל שנכוון בה, ככל שנסתמך עליה שביכולתה לפתור לנו את כל הבעיות, ככל שנזעק לאבא שוב ושוב - מובטח לנו כי בורא עולם שומע תפילת כל פה, וימלא משאלותינו במידה טובה, ישועה ורחמים!

ניחוח בלתי נסבל, ופתרונו...

היה זה בשנת תש"ד, בעיר לוצרן שבשווייץ, שהיתה נייטרלית מאימי מלחמת העולם שהשתוללה באירופה. באותם ימים נערכה חתונה קטנה בעיר, בה הוקמה משפחת שטיינמן הצעירה: הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, נשא את רעייתו הרבנית תמר ע"ה. החתונה נערכה בפשטות, ובני הזוג עברו להתגורר בבקתה קטנה ועלובה.

למרפא הפלא, בני הזוג חשו כי בביתם החדש יש ריח משונה, ניחוח מוזר. בכל עת שורר בבית ריח לא ברור, שאין מקורו בבית או בבתי השכנים. הרב שטיינמן והרבנית החלו ב'תחקיר' בכדי לגלות את מקור הריח, ואז התברר לצערם ולדאבונם, כי מקור הריח בכנסייה הסמוכה לביתם, כנסייה המשתייכת לזרם קיצוני, שמקטיר קטורת לעבודה זרה!

'אוי ואבוי! - זינק הרב שטיינמן כנשוך נחש, 'הלא אנו נהנים מריחה של עבודה זרה האסורה בהנאה! חלל ביתנו מלא בניחוח תקרובת פסלים משוקצים! רבוננו של עולם, היתכן כדבר הזה?!' - נזעק, ובני הזוג החלו במאמצים לאטום את הבית, להגיף חלונות ותרסיסים, לחסום כל כניסת אוויר. ברם, כל אלו לא הועילו. מדי יום ביומו, כשהוקטרה הקטורת לפסל המטופש שבכנסייה - התמלאה הסביבה כולה בריח, שלאחר שנודע מקורו הפך לדוחה ומבחיל במיוחד...

כשראו הרב והרבנית כי כל נסיונות האיטום נכשלים מול עוצמתו של הריח, ביקשו לעבור דירה, אך הדבר לא היה ביכולתם הכלכלית. אט אט, החלה לחלחל לליבם ההבנה כי הם נשאים 'תקועים' בביתם זה, בתוככי ענן הריח הנורא... הדבר שבר את ליבם, הם חיפשו כל מוצא מהסבך, אולם הוא לא נראה באופק... מה עושים בני זוג, כשהם נתקלים בקושי כה נורא? כיצד מתמודדים עם ריח שאין דרך לשלוט בו?!

ובכן, בערב אחד נצנץ רעיון בלבו של הרב שטיינמן, והוא פנה לרעייתו הצעירה והצדקנית, ואמר כשמעיניו זולגת דמעה סוררת: 'ראי נא. הלא ניסינו לחשוב על כל פיתרון, רצינו לעשות הכל, נראה

בחניה. מעוצמת הפגיעה נשבר מכסה הבגאז' של הרכב, פנסיו התנפצו, הפח נמערך, ששון ושמחה...

הרב ג. לא ידע את נפשו. הן זה עתה קיבל את הרישיון, הוא נהג כה חדש, לא נעים להתחיל את חיי הנהיגה בתאונה שכזו... הוא מביט לכל עבר, מחפש את בעל הרכב, וכשהוא מגלה שהוא לא בסביבה, הוציא פתק מכיסו, רשם התנצלות נרגשת בכתב ידו, הוסיף את מספר הטלפון שלו, והותיר את הפתק על השמשה הקדמית של הרכב הנפגע, כמקובל במקרים כאלה.

כצפוי, למחרת בבוקר צלצל מכשיר הסלולרי שלו, והאיש מעבר לקו הזדהה כבעל הרכב הנפגע. הרב ג. התנצל מעומק הלב, וביקש מבעל הרכב לסור למוסך, לבדוק מה גודל הנזק, והוא בוודאי מתחייב לשאת בעלויותיו... אלא שהרב ג. לא העלה בדעתו באיזה סכום מדבר, ולבו נרעש כשהאיש שב והתקשר, ובישר לו ביובש: 'הייתי במוסך, וצר לי לבשרך כי עלות התיקון היא 8000 שקלים. מתי אתה יכול להעביר לי את הכסף כדי שאוכל להכניס את הרכב לתיקון?'

לבו של הרב ג. צנח. 8000 שקלים? הן זהו סכום עצום, כגובה כל הכנסתו החודשית הקבועה! רבנו של עולם, איך מתמודדים עם נזק שכזה, עם חור כה גדול בכיס?!

כעבור כמה שניות התאושש, ואז השיב לבעל הרכב בנימוס: 'ראה נא, אינני מתכוון להתחמק, עשיתי את הנזק - ואשלם את כולו, עד השקל האחרון, אלא שאין לי כסף כרגע. התואיל להמתין עם ביצוע התיקון עד העשירי לחודש, המועד בו משכורתי נכנסת אל הבנק, ורק אז תכניס את הרכב לתיקון, כשאוכל לשלם לך את הנזק מיידית?'

האיש ניאות להמתין כמה שבועות, והרב ג. החל לחסוך מפתו, מנסה להתקיים במינימום הנדרש, להדק את חגורת התקציב המשפחתית. הן בחודש הבא אין לו משכורת - כולה משועבדת לתיקון הנזק!

הגיע היום הגורלי, יום כניסת המשכורת, ובמקרה - היה זה ביום ההולדת של הרב ג., עת רצון אישית שלו. הרב ג. יוצא מביתו לתפילת שחרית, מתכנן לטפל בהעברה הבנקאית בשעות הבוקר - עם שובו מהתפילה. על פניו שרויה עננת דאגה, מי יודע מהיכן יתקיים בחודש הקרוב, הרי כל משכורתו עומדת להיעלם...

הוא נכנס לבית הכנסת ופותח בתפילה נרגשת. מכוון בכל מילה, ובמקומות המיועדים לכך - מוסיף תפילה משלו. בדמעות ובתחנונים הוא מבקש מהבורא מוצא מהסבך, הכנסה נוספת, סכום שייפול עליו משמים, משהו שיעניק לו חמצן של פרנסה בחודש הקרוב. בקול נרגש הוא מבקש מבורא עולם, כי ישמור על משפחתו שלא יחסר להם דבר, הזן את העולם כולו בטובו - ישמור על בני משפחתו, ג. שגם החודש יהיה להם מה לאכול...

תפילתו ארכה שעה ארוכה, הוא חש כי לבו נפתח, מעיין דמעותיו נבע מאליו. רק בשעת בוקר מאוחרת שב מבית הכנסת, ואז גילה על צג הטלפון 10 שיחות שלא נענו, כולן מבעל הרכב. 'הן לא התכוונתי להתחמק, אני עושה לו היום את ההעברה, למה הוא רודף אחריי?!' -

רטן לעצמו, 'עכשיו אני מטפל בהעברה, לא צריך להתקשר בשביל זה 10 פעמים!'

הוא מתקשר לבעל הרכב, והלה - בקושי יכול לדבר, כולו נרגש, נפעם, המום... הרב ג. מתבלבל, אינו מבין מה פשר השתיקה, מדוע האיש מתנשף, וממתין בסבלנות כדי לשוחח אתו בנחת. ואז בעל הרכב צועק: 'אתה איש טוב אתה, לא יודע, אבא שבשמים אוהב אותך, איזה מזל יש לך...'

'מה קרה? מה קרה?' - ניתר הרב ג., עדיין לא מבין אם הלה מבשר טובות או רעות, אם הוא רציני או ציני. ואז מספר לו בעל הרכב, כי לפני כשעה נכנס אוטובוס אגד נהוג בידי נהג ערבי לאותו חניון בו חנה הרב ג., וגם הוא לא הצליח לצאת מהחניה בקלות. בשלב מסוים, במהלך סיבוביו בנסיונות לצאת, לא הבחין ברכב העומד בפניה, ופשוט מעך אותו לחלוטין, הפך אותו לערימת גרוטאות מרוסקות...

'אתה לא מאמין!' - הוסיף בעל הרכב ואמר, 'לפני כמה דקות הגיע שמאי של חברת אגד, בדק את הרכב, וקבע לי פיצוי - תשלום מלא של מחיר הרכב, כי הוא התרסק לחלוטין. ואתה, הרב ג., אתה פשוט ניצלת בנס. האוטו איננו, הנזק שעשית נמערך תחת נזק אחר, ואני מקבל את הסכום במלואו מאגד - כך שאתה פטור מתשלום, בר מזל שכמוך!'

לבו של הרב ג. ניתר בהתרגשות. הן לפני שעה קלה עמד והתפלל, הרהר על פתרונות שונים שיכולים לפתור את מצוקתו הכלכלית, ועתה - מסתבר שלבורא דרכים מקוריות משלו, הוא פותר את הבעיות בדרכים אחרות... בקול נרגש לחש 'ברוך השם, איזה נס ופלא!', ואז מיהר לתקן את בעל הרכב:

'זה באמת נס, אבל זה לא עניין של מזל, זה פשוט עניין של תפילה. הבוקר קמתי שבור, ידעתי שכל משכורתי הולכת אליך - ובצדק, ופשוט התפללתי לבורא עולם שיושיעני. הנה, ראית בעיניך, הוא שלח את נהג האוטובוס לחניון, עצם את עיניו שלא יראה את הרכב שלך, נתן לו כח ללחוץ על הגז בכל הכח כדי שהאוטו יימחץ לחלוטין, וכל זאת - על מנת שלא אצטרך לשלם את הנזק שגרמתי... זה לא 'בר מזל', זה 'בר תפילה' ידידי! - סיים הרב ג. ונפרד מבעל הרכב לשלום...

סיפור נפלא זה, שהופיע בגיליון 'פיקודיך דרשתי' - בעדות אישית מפי הרב ג., מבטא ומהדהד: גם כשלא רואים מוצא מהסבך, גם כשנראה שהאפשרויות השונות מוצו עד תום, גם כשחושבים שאין דרך לישועה - התפילה מוצאת דרכים משלה, דרכים עוקפות ויצירתיות, שחוצבות ישועה נכספת, שחושפות ניסים נשאים...

יהודי יקר! מול כל אתגר, מול כל קושי, גדול כקטן, רוחני או גשמי, בריאותי או פרנסתי, אל תרים ידיים - תרים את הקול. אומנות העם היהודי היא בתפילה, אין כוחנו אלא בפה. ככל שנרבה להתפלל בכוונה, להסתמך על כח התפילה, לעמוד בדבקות מול בורא עולם ולבקש שוב ושוב בדמעות לזכות לישועה - כך נצליח לראות בחסדי ה' ובניסיו הגלויים, ולהעיד כי אבינו שבשמים שומע תפילת עמו ישראל ברחמים!

פני החפץ חיים החווירו כסיד, בידו הימנית כיסה את פניו כבקר־את שמע, ותלמידיו הקרובים אליו שמעו אותו לוחש לעצמו: "עלי בכל זאת להמתין עד סוף ההקפות... בשביל כבוד התורה כדאי לסבול ביזיונות..."

כשרבי אלחנן וסרמן סירב למסור שיעור לתלמידיו

הרב ישראל ליוש

כָּל מִי שֵׁשׁ בִּידוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הִלְלוּ, מִתְּלַמְּדָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אַחֲרָיו, מִתְּלַמְּדָיו שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע. עֵין טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׂפָלָה, מִתְּלַמְּדָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עֵין רְעָה, וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנֶפֶשׁ רְחֵבָה, מִתְּלַמְּדָיו שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע. (אבות ה'ט)

מדוע בחר התנא, שואל ה'חתם סופר', להדגיש את ההבדלים בין אברהם אבינו לבלעם הרשע לפי תלמידיהם, הרי מידות אלו כבר נעוצים בהם עצמם, באברהם אבינו ובבלעם הרשע? אלא, המשנה באה ללמד אותנו שאדם נמדד עפ"י תלמידיו, ישנם בני אדם מפורסמים בחכמה ובריאת שמים, ומכל מקום נחלקו עליהם הדעות אם צדיקי אמת הם. מידותיהם של התלמידים יפשטו את הספק, אם הם מצליחים בתורה ובריאה ומידותיהם טובות ואצילות, סימן יפה הוא לרבים שדרכו אמת וישרה, אך אם תלמידיו נגועים בכל מידה רעה, אות הוא לרשעותו של רבם.

על כן לא חילקה המשנה בין אברהם ובלעם, כי יתכן שמהתנהגותו של בלעם עצמו קשה היה לבחון אם צדיק הוא אם לאו, הרי גם הוא היה נביא כמשה, ועסקיו היו בעניינים רוחניים, בירך וקילל בשם ה' ועוד, אך מידותיהם הרעות של תלמידיו, העידו עליו והכירו לרבים את ההבדל הברור בין אברהם אבינו לבלעם הרשע.

שמתהלל אני בענוותנותי...? ויען לי החפץ חיים: "מעשה מוציא מידי מחשבה, ואין מחשבה מוציאה מידי מעשה", עדיף לשבת במערב מלשבת במזרח ולהרהר רק בלב שאינך ראוי לכבוד הזה..."

כשחזר פעם לישיבה אחר מסע ארך וממושך, ועלה על הדוכן למסור שיעור, קידמו אותו תלמידיו בשירה אדירה 'צדיק כתמר יפרח'. ענוותנותו הטבעית סלדה מהכבוד הזה ופניו כאילו זעקו לתלמידים: "הפסיקו לשיר...", אך הערצתם הרבה ושמתם העצומה לקראת בוא רבם לאחר תקופה ארוכה שלא ראוהו, גרמה להם להמשיך לשיר לכבודו.

תיכף סגר רבי אלחנן את הגמרא, ירד מהדוכן ואמר: "פראים!...! אינני יכול ללמוד עם פראים!...".

כאמור, את התייחסותו ל'כבוד' וסלידתו ממנו ומהשירה לכבודו, למד רבי אלחנן מרבו ה'חפץ חיים'. היה זה באחת מלילות 'שמחת תורה' בשנותיו האחרונות. ה'חפץ חיים' בא לישיבה להשתתף בהקפות ולשמוח בשמחת התורה עם תלמידיו. קשה לתאר במילים את האווירה הרוממה ששררה שם, אור יקרות בהק מפניו הקדושות של ה'חפץ חיים', והשמחה פרצה גבולות. מידי פעם השמיע החפץ חיים אמרות ופירושים על פסוקי הזמירות וסדר ההקפות, ותלמידיו המעריצים מסובבים אותו בהערצה ושותים בצמא כל תיבה שיוצאת מפיו הקדוש, ומיד בסוף כל אמרה, שבים אל השירה

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד שיום ההילולא שלו חל בערב שבת, "א בתמוז, היה תלמיד מובהק לרבו מרנא ה'חפץ חיים' ז"ע. לא רק תורה ויראה למד מרבו, גם מידותיו הנעלות היו מתורת רבו, והיטיב הכירו את רבו עפ"י מידות תלמידו, ותלמידו ייצג בכבוד את תורת המידות של רבו.

בספורים הבאים תודגש מידה אחת מיני רבים של הרב והתלמיד, מידת הענווה...

כאשר היה רבי אלחנן מופיע בבתי כנסת כדי להתרים את הציבור לטובת ישיבתו, היה בורח מן הכבוד, הוא פנה לכותל המערב וסירב לשבת במקום הראוי לכבוד תורתו, במזרח בית הכנסת.

פעם שאל אותו אחד המארחים: "וכי זו דרך ישרה...? האין זו ענווה מדומה...?"

"שאלתי את מורי ורבי ה'חפץ חיים' - ענה לו רבי אלחנן - "איזה דרך יבור לו אדם כמוני, הלא כאשר אשב בשולי בית הכנסת, יתכן

אהבך ה' אלוקיך, קללה [אחת יהפוך ה' לברכה] ולא קללות".
הרי לנו, כי כל ברכה שיצאה מפי בלעם הרשע העידה על רצונו לקלל את ישראל באותו ענין. וכיון שבלעם הרשע בקש לקלל את ישראל, שלא להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, הוא אמר: "מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל".

בלעם הרשע ביקש ששני הדברים הללו - בתי הכנסת והישיבות הקדושות - יעקרו מן העולם. אבל הקב"ה אמר לו: 'כל מה שביקשת בתוך דבריך, שהם בעצם קללות הנראות כלפי חוץ כברכות - הכל יתקיים במשך הדורות, מלבד שני הדברים הללו - בתי הכנסיות והישיבות הקדושות, שאותם לא תוכל לעקור מעם ישראל לעולם!'

תלמידי החכמים - המגנים על ישראל

גם בימינו, יש החושבים שיעלה בידם, חלילה, לעקור את הישיבות הקדושות. אולם מחשבתם הרעה לעולם לא תתגשם, והישיבות הקדושות תמשכנה לתפקד כתיקונן לעולם.

רבים עמדו ונלחמו לבטלן, ולא ידעו כי העוצמה האדירה של האומה היהודית, וכל עמידתו האיתנה של עם ישראל, נובעת מהישיבות הקדושות, אשר משם תצא תורה, משם תצא הוראה, משם תצא יראת ה' טהורה!

מעת בריאתו של העם היהודי, לא הצליחו להחריב את הישיבות, ולכלות את בתי המדרשות ואת תלמידי החכמים המעמידים את עם ישראל, ומחזקים ומחסנים אותו כדי שחס ושלום לא יתבולל בין האומות.

תלמידי החכמים הם אלו שיושבים ובוחנים את מי לצרף לכרם ישראל, וזאת כדי שהאומה היהודית תישאר זכה ונקיה בשלמותה. אמנם כל אחד מאיתנו מעוניין שעם ישראל יתרבה ויתעצם, כדי שלא נגיע חס וחלילה למצב שהישמעאלים יתרבו יותר מאיתנו, אבל עם זאת עלינו לקבל לעם ישראל רק את אלו הנעשים יהודים אמיתיים על פי התורה הקדושה.

בלעם הרשע ביקש לקלל את ישראל שלא תשרה שכינה עליהם, אך תחת זאת שם ה' בפיו לומר: "משכנותיך ישראל", "משכנותיך מלשון 'שכינה'.

ביקש שלא תימשך מלכותם, אך תחת זאת אמר: "כנחלים נטיו" (במדבר כד ו), שמלכותם תימשך כנחל הממשיך וזורם ללא הפסקה. וכל ברכות בלעם אשר ניתנו מן השפה ולחוץ, הפכו בסופו של דבר לקללה, מלבד ברכת "מה טבו אהליך יעקב", שנותרה בעינה. ועל כן עד ימינו אנו אי אפשר לעקור את בתי הכנסיות ובתי המדרשות מישראל.

ברכה מדומה

כדי להמחיש מה הן ברכותיו של אותו רשע, שברך את ישראל והתכוון לקללה, נביא את המעשה הבא:
אדם אחד ניהל מסעדה יחד עם רעייתו. הייתה זו מסעדה יוקרתית שהגישה לסועדיה מאכלים משובחים מכל מטעמי עולם. שמים של

השיב הרב: "אני צריך להראות לה שאני מחכה וממתין לה, וזהו לכבודה". היש לנו כבוד גדול מזה, שהעניק הרב לאשתו, שהוא יהיה זה שימתין לה, ולא חלילה היא תצטרך לחכות לו? בכך קיים הוא כפשוטם את דברי הרמב"ם (אישות פט"ו הי"ט): "ומכבדה יותר מגופו".

הנהגת ענווה וצניעות בבית

חכם בן ציון זצ"ל היה גאון בצורה שלא ניתן לתארה, ועם זאת התנהג בפשטות כאחד האדם.

סיפר הרב קירשנבאום על רבינו הגדול, גאון עוזנו והדר תפארתנו, מרן רבי עובדיה יוסף צוק"ל, שהיה נוכח בבית הרב כמה וכמה פעמים, בעת שעדיין היו ילדים קטנים בבית. היו פעמים שהרבנית הייתה צריכה לעזוב את הבית, והיא הייתה מניחה לידו את עריסת אחד התינוקות, כדי שינענע את עריסתו אם יבכה.

היו מקרים שהתינוק היה מתעורר ומתחיל לצרוח, ומרן היה שקוע בלימודו, עד שלא שמע את צרחות התינוק ששכב ממש לידו.

בקומה מעליו התגורר רבי בן ציון, וכאשר היה שומע את בכיו של התינוק, היה יורד מביתו, נכנס לבית מרן, ומנענע את התינוק להרגיעו, וכל זאת כדי שמרן לא יזפרע מתלמודו...

זכיתי להיות בביתו וללמוד במחיצתו, ופעמים רבות ראיתי כיצד הוא עוזר לאשתו. לובש סינר ומכין את הדגים, ונכנסים התלמידים ורואים את רבם הגאון עומד במטבח עם סינר ומבשל... האם דבר זה הוריד מערכו בעיניהם? אדרבה, בכך גדל ערכו בעיניהם, לראות גדול בתורה, ענק ביראה ובמידות, נוהג בפשטות כה גדולה, ומתנהג עם בני ביתו בענווה ובצניעות.

ישנם לומדי תורה, שכאשר האישה מבקשת את עזרתם, הם טוענים כנגדה שזה יפריע להם ללמוד. אני בטוח שרבי בן ציון מעולם לא השיב כך לאשתו. היא הייתה לפני כולם, ככתר על ראשו.

כך הוא חי את חייו, וכך חינך את כולם, בראותם כיצד הוא מתנהג בביתו.

"ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה"

כאשר מתבוננים אנו בברכות הנפלאות, בהן ברך בלעם הרשע את עם ישראל, עולה הפליאה: כיצד זה יצאו מפה טמא מילים כה קדושות, עד שחכמי ישראל הקדושים, מייסדי התפילות, מצאו לנכון לקבוע את דבריו ביסודות התפילה ולהורות לילדי ישראל הטהורים לפתוח את פיהם בתפילה: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל".

אמנם כבר אמרו חז"ל (סנהדרין קה ע"ב): "וישם דבר בפי בלעם"... אמר רבי יוחנן: מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו. בקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות - 'מה טבו אהליך יעקב'; לא תשרה שכינה עליהם - 'ומשכנתיך ישראל' וכו'. אמר רבי אבא בר כהנא: כלם חזרו לקללה, חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר: 'ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה כי

אחד את השני, ובאמת נתכוון לקללה וכל הלקוחות ישובו לאכול במסעדתנו..."

ואכן, בני הזוג נהגו על פי התחבולה שהגו. אנשים היו יושבים ואוכלים, ותוך כדי כך הבעל היה שואג לעבר רעייתו: "איפה המזלגות, לא שמת על השולחן?! שיתברכו לך הרגליים, אמן כן יהי רצון!". והיא אומרת לו: "הנה שם מתחת לצלחת יש מזלגות, שיתברכו לך העיניים, אמן כן יהי רצון!"... וכך חזר העסק לתפקד, כשהבעל ורעייתו 'מברכים' אחד את השני ומתכוונים לחרף ולגדף. אך לא לאורך זמן, הלקוחות שמעולם לא שמעו ברכות בכעס ובעוצמת קול כזו, כבר הבינו שאלו קללות במסכה של ברכות...

כה היו ברכותיו של בלעם הרשע. הוא הסתכל על בתי המדרשות ועל הישיבות הקדושות אשר עולות ומשגשגות, ועיניו היו רואות וכלות, הוא לא יכול היה לסבול זאת. לכן אמר: "מה טובו אוהליך יעקב", כשבעצם כוונתו הייתה לומר שזה הרע הגדול ביותר בעולם. הוא ראה בית כנסת פורח ומשגשג, שנערכות בו תפילות מעומק הלב, ולא יכול היה לסבול זאת וקלל.

אך ה' יתברך הפך את מחשבתו לטובה וקבע ששום אדם בעולם לא יוכל לנגוע לרעה בישיבות הקדושות ובלומדי התורה.

(מתוך הספר 'משכני אחרך' - במדבר)

המאכלים אשר הגישו בין כותלי המסעדה יצא לתהילה, ואנשים רבים היו באים לאכול במקום. דא עקא, שהבעל ורעייתו, בעלי המסעדה, היו מתקוטטים ומקללים אחד את השני ללא הרף. לאט לאט החלו האנשים להדיר את רגליהם מהמסעדה, ומצבם הכלכלי של בני הזוג הלך והדרדר. ישובו האיש ואשתו ודנו, מדוע חדלו הלקוחות לפקוד את המקום? הם בררו אצל מספר אנשים, ונענו כי הסועדים אינם יכולים לסבול את הקללות המוטחות במקום, ובשומעם זאת האוכל אינו ערב לחיכם, ולכן אינם מגיעים יותר לאכול במסעדה. אמר הבעל לאשתו: "את רואה? בגלל קללותייך הלקוחות לא באים!"

"וכי אתה לא מקלל? הרי גם אתה מקלל!" הטיחה בו האישה. "את יודעת מה?" הציע הבעל, "בואי ונעשה שביתת נשק כדי שאנשים יחזרו לאכול במסעדה!" "אבל איני יכולה להפסיק לקלל אותך!" "מנין אם כן תהיה לנו פרנסה?"

בסוף אמר הבעל לרעייתו: "בואי נעשה תחבולה: כשאת רוצה לקלל אותי, תקללי באופן כזה שלא יובן לנוכחים. כשתרצי לאחל לי שישתתמו עיני, תגידי 'שיתברכו עיניך'. כשתבקשי לקלל אותי שייקטעו רגלי, תאמרי לי 'שיתברכו רגליך'. וכן על זו הדרך. כך נברך

המשך מעמוד 20 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

מטרנה שמימית...

הוא מחליט להישאר עד תום התפילה, ומיד בסיומה הוא יוצא החוצה, מתקשר לחבר לגבי נושא אחר בכלל, ואז, בסוף השיחה, למרבה ההפתעה, החבר שואל אם יש לו מה לעשות ב-400 שקל, שהוא רוצה להעביר למישהו שזקוק לכך... 'יש לי מה לעשות בהרבה יותר מ-400 שקל', הוא משיב בצחקוק מריר, 'אבל 400 שקל עכשיו - הם קריטיים עבורי!'

'קיבלת!' - משיב לו הידיד, וכעבור פחות משעה מסיום התפילה, רכש מיודענו 5 אריוזות מטרנה נוצצות ובוהקות, ועוד כמה מוצרים לשבת המתקרבת, אותם קיבל בתזמון מושלם מידי של שומע תפילות...

סיפור נפלא זה, שפורסם בגיליון 'קדוש היכלך', מוכיח עד כמה כשנראה שכל השערים סגורים, כשאין אופק בקצה המנהרה, ההסתמכות על התפילה, הדבקות בה, הדמעות לאבא שבשמים - מחוללות ישועות, יצירות ניסים. אחים יקרים, הבה נשתמש בכלי התפילה בכל עת, שיפכו לפניו את ליבכם, והוא יושיעכם!

היה זה בבוקרו של יום ששי, ג' אדר א' תשע"ט, בחצר בית כנסת צפתי קטן. אל בית הכנסת נכנס אברך, עננת דאגה על פניו. כשיצא מהבית התבקש לחזור עם קופסת מטרנה לבתו הפעוטה, אולם מי כמוהו יודע כי בבנק - כמו בכיס, אין פרוטה לפורטה. עוד כמה שעות תיכנס השבת, הרי ברור שלא ניתן להיכנס לשבת כשאין מטרנה לקטנה...

הוא מתחיל להתפלל, אולם כל העת מוחו תפוס בשאלה מנין יבוא עזרו. הוא תכנן להישאר בבית הכנסת עד לאחר אמירת 'קדושה', ולאחר מכן למהר לנסות לחפש מקור מימון, לקניית המטרנה הנכספת. אלא שבעיצומה של התפילה, בברכת 'שמע קולנו', גילה כי בסידור מופיעה תפילה יפה על הפרנסה, והחליט כי זו העת להתפלל אותה...

לכמה רגעים שכח מהמטרנה הבווערת, והתרכז בשיחה נרגשת עם אבא שבשמים, מי שנתן לו את הפעוטה - בוודאי יכול לתת לו את המטרנה עבורה... בדמעות שלישי ביקש סיוע שמימי, וכשסיים את תפילת הלחש - חש שאין זה הוגן לברוח מבית הכנסת אחר 'קדושה'. הן הוא עומד לפני המלך ומצפה לקבל מידי מטרנה, וכיצד יברח ממנו?!...

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

לתומתו הלך אל אנשי השלטון והביא להם את מה שמצא, שמהם יוכלו לחזור ולמצוא מיהו בעל האבדה, לא עברו כמה ימים והללו השיבו לו: "נודע לנו מיהו בעל התכשיטים, אך מכיוון שהלה כבר מת הרי על פי דינא דמלכותא הרי אלו שלך..." וזכה בבת אחת בעשירות מופלגת.

עוף השמים הולך את הקול, ובעל הגג שמע את דבר המציאה הגדולה שהיתה מונחת בגגו, מיד תבע את היהודי למשפט על שהסיג את גבולו ובלא רשות נבר בגגו למצוא שלל רב, וממילא אין הכסף שלו אלא של בעל הגג, וכאן הבין האיש את דרכי ההשגחה המופלאה, כי מה שהיה נראה לו כחושך וצלמוות, מניעות והפרעות עמד לו עתה לזכותו, כי הוציא מכיסו את ה'חזזה' שנכתב ונחתם כדת וכדין, הראהו לשופטים, כי הכל שלו, שהרי קנה רשות לדריסת רגל זו בכסף מלא, ואילו לא היה בידו 'חזזה' כזה, לעולם לא היה ה'אוצר' מגיע לידו. באותה שעה זכה לראות כיצד כל אותם הקשיים שהיו לו בקיום המצווה הקלה לא היו אלא לשלם לו שכר טוב בעולם הזה.

הקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, דהנה אמרו חז"ל (סוטה ג) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', ואם כן, מה טענה יש על זה שנפל ברשת החטא, הרי הרוח שטות הפילתו לחטא, וכמו שלא שייך לגעור במי שנפל לבור מאחר שבאה רוח והפילתו פנימה. והשיב הגר"ח דאדרבה, משם נלמד, כמו שלא יעמוד אדם קרוב לבור עמוק מאה אמה - מחשש שמא תבוא רוח עזה ותשליכהו הבורה, אלא ירחק מעיקרא ממקום הבור הרחק הרחק, כיצא בו ממש לעניין עבירה, על האדם להעמיד עצמו מרחק מרחקים - שאפילו אם תגיענו רוח שטות לא יפול בבור עמוק כל כך...

בעיר 'חלם' המפורסמת היה בור גדול ועמוק באמצע השוק, ורבים חללים הפיל, כי אנשים תמימים היו מגיעים ליריד כדי להתעסק במשא ומתן ולקנות ולמכור ברחובה, ובהיותם טרודים בענייניהם לא הבחינו בפתח הבור ונפלו לתוכו וניזוקו קשות, וכמה מהם נפצעו עד כדי מיתה רחמנא ליצלן. וכבר כמה וכמה דורות שמנהיגי העיר וחכמיה לא הצליחו למצוא פתרון לבטל תקלה זו (כי היו משתמשים בבור, ולא יכלו לכסותו או לסתמו בעפר). כיון שנתרבו מספר הנופלים מיום ליום, על כן החליטו שבעה טובי העיר, שכולם יקבצו ויבואו כאחד וישבו במשך שלושה ימים ולילות רצופים, כדי לעיין בסוגיא זו עד אשר יצליחו להסיר את המכשול הנורא, המרחף על ראש אנשי העיר זה עידן ועידנים. ואכן לאחר שדנו בכובד ראש כדת מה לעשות התקבלו ארבע החלטות חשובות, ואלו הן:

היות ובתחתית הבור יש מים מלוכלכים אשר כל הנופל לשם מתלכלך מן הבוץ ועליו לעמוד ולהתייגע מאוד לנקות את בגדיו, על כן חייבים ראשי העיר לשכור פועלים להוציא את כל המים ולנקות את תחתית וסביבות הבור מכל לכלוך.

יש לרפד את תחתית הבור בכרים וכסתות, כדי שלא יתרוסקו איבריו של הנופל, ולא יחבל בראשו וברגליו מקרקע עולם הקשה.

במסירות נפש חזרו האחים למקום חנייתם הראשון, ואכן, לגודל הפחד עשו את דרכם בדרכים עקלקלות לבל ירגישו בהם האויבים, ובבואם למקומם הקודם נתמלאו שמחה בראותם את התפילין מונחות שלמות על מקומן, ולא נראה אפילו חייל אחד מחיילי האויב בכל אותו מקום. נעמדו בשמחה להתפלל מנחה, נטלו באהבה ובחיבה את התפילין והחלו לילך לתוך היער, בכדי להגיע למקום הפרטיזנים.

עתה נתגלה לעיניהם 'נס גלוי', כי מצאו את כל 'חבריהם' מתים ומוטלים על הארץ, לא נשאר בהם עד אחד, ונתברר, כי כשנודע לאויבים על בריחתם דלקו אחריהם - כשבאותה שעה עשו שני האחים את דרכים חזרה בדרכים שאינן 'דרך המלך', ואותם הרגו ורק נפשם של שני האחים ניתנה להם לשלל בזכות חזרתם אחר התפילין. וראו בחוש כי זכות התפילין, עליה מסרו נפש בהיותה כחוק בלי טעם, היא שעמדה להם להצילם מרדת שחת ולהשאירם לפליטה גדולה.

עוד נביא מעשה ביהודי 'מתקרב' שהיה דר במנהטן שבניו יורק, בבניין רם ונישא בין גויי הארצות. בהתקרב חג הסוכות אבה לבנות לעצמו סוכה, אך לא היתה לו מרפסת הפתוחה עד לשמים, ואף לא היה בידו לבנות את הסוכה בחצר הבית מפני שכניו 'הטובים'... ולא נשאר בידו אלא לעשותה בראש גגו.

על כן, פנה לבעליו של אותו בניין בבקשת רשות לבנות סוכה על הגג למשך שמונה ימים ותו לא, אך הלה התעקש שאינו מוכן, אלא אם ישלם לו שכירות בסך \$700 טבין ותקלין... וככל שניסה להסביר לו שאינו נחסר כלום משימוש במשך ימים ספורים בלבד, ועושה זאת רק לשם מצווה - לא עלתה בידו ונפלו הדברים על אוזניים 'ערלות' תרתי משמע. עד שאמר היהודי: "נענית לך, הכסף נתון לך, ועתה הב לי את המפתח".

אך הלה החל להשמיע 'זמירות חדשות': אי אפשרי לתת לך אלא אם נערוך 'חזזה' אצל 'עורך דין' לפי כל חוקי המדינה. לא הבין היהודי מה לו ולחזזה... וכי מדובר כאם על עסק של מיליונים? אך הגוי עומד על שלו, בלית ברירה הסכים היהודי, וילכו שניהם יחדיו, חתמו על חזזה בבית עורך הדין, כשעל היהודי מוטל לשלם לו שכר טרחתו.

אך, משעלה על הגג חשכו עיניו... כי מצא שם הרים וגבעות של שמאטעס וחפצים ישנים נושנים מימי קדם. תוהו ובוהו וחושך על פני... ולא ידע את נפשו, כי מה ברצונו לעשות? שתי דפנות ושלישית אפילו טפח, מצווה עליה נאמר שהיא 'קלה' (ע"ז ג). והנה היא קשה שבקשות, מהמורות ואבנים להיכן שהולך, הן התשלום הגבוה ל'שכירות' הגג, וכן הצורך בעו"ד, ועל כולנה פינוי הגג מכל השמאטעס ששם...

אזר כגבר חלציו, ובשמחה רבה החל לפנות את כל המכשולות והמהמורות, ולפתע... צדו עיניו שק המונח מתחת לאחד הצינורות החלודים ובתוכו תכשיטי כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות לרוב.

שמיים את הבור? זאת עשו וחיו - העמידו גדר חוקה סביב הבור, וממילא לא יפלו עוד לעולם בתוכו... והנה, אנו שומעים 'מעשה' (משל) זה והננו מצחקקים מטיפשותם של הני חלמאי טפשאי... אבל האמת היא שאף אנו דומים לאותם טיפשים - בנוגע לדין בעניין ה'מכשירים' וה'כלים' למיניהם, דהנה כל אותם כלים טמאים הם בורות עמוקים שיש בהם כדי להזיק ולהמית את נשמת ישראל ולהפילה לבאר שחת, לו ולדורותיו אחריו ה' ירחם, אך מה עושה החכם מחלם? מרפד את הבור מבפנים ומאיר את החשיכה, אך כאן הוא מבקש 'הכשר' כדי שיוכל להשתמש במכשיר, והגם שעם ה'הכשר' לא יזק ולא יחבל הנופל, מיהו המשתמש בו נמצא בשאול תחתית, ובמקום לעלות למעלה ולהתנתק מן הבור הרי הוא עושה לו מקום ישיבה נוח בתוך הבור. ולא עוד, אלא שעדיין הוא בכלל סכנה מחברים רעים שיפלו עליו, כי מילתא דשכיחא היא שלפתע פתאום יפול עליו חבר רע שאינו מקפיד להשתמש רק במשכיר 'כשר', וכיון שהוא מתקרב עמו וכותב אליו שאלות ותשובות, עלול הלה ליפול עליו ויהיו נחבלים איש מרעהו רחמנא לשיזבן, ועל כן צריך להשריש הדבר היטב בלבו, ולא לחפש אחר היתירים שונים בעניין זה, רק יגדור גדרים וסייגים חזקים ולשמוע בקול חכמים בלי פקפוק, ואז יהא טוב חלקו בזה ובבא. (לקט מתוך 'באר הפרשה', חוקת)

עוד זאת החליטו להאיר את החשיכה והאפילה השוררת בעמקי הבור, שהרי מה יעשה האיש הנופל למחשכים ואין נוגה לו, הלא הפחד הבא לאדם על ידי החושך יכול להעבירו על דעתו חלילה, ועל כן באורים יאירו את החשיכה. לקבוע סולם אשר ראשו מגיע עד למעלה מן הבור, ועי"ז יוכל הנופל בבירא עמיקתא לצאת ולעלות למקום אשר נפל משם. לאחר האסיפה, יצא הכרוז והודיע בשמחה רבה שבעזרת 'התאחדות החכמים' הצליחו למצוא פתרון נפלא ותקנו את הדרכים אשר היו בחזקת סכנה. ואכן במשך כמה ימים עמלו הפועלים להוציא את ארבע ההחלטות מן הכח לפועל, והעיר חלם צהלה ושמחה. לא עברו אלא ימים ספורים, וכבר נפל 'הראשון' לתוכי הבור המתוקן הפלא ופלא, ולא נחבל במאומה אחרי שהותקנו בקרבו כרים וכסתות, 'יירא כי טוב' כי האורה שולטת בבור גם כרים וכסתות לשכב עליהם, לכן לא ראה כל סיבה לטפס ולעלות בסולם החדש שנתקן לשם כך... מה עלה בסופו? אחרי כשעתיים עבר עוד אורח שנפל על ראשו של זה הראשון, ובכח נפילתו פצע את ראשו וכמעט שלא פרח נשמתו- אך זה השני שבר את ידיו ורגליו מכח המכה שהיכה בראשו, ותרב בבת חלם תאניה ואניה... שוב נקראו כל ה'חכמים' לאסיפה דחופה- כדת היום מה לעשות, עד שעבר שם אורח מבחוצן, וגער בהם, וכי מסירים את התקלה ע"י

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל ליוש

כך גם נהג רבי אלחנן כאשר התאספו בברנוביץ קהל רב ורבנים לכבוד מפעל 'קרן התורה'. רבי אלחנן סירב לשבת בשולחן הכבוד, ולמרות הפצרותיהם של הגבאים מארגני האסיפה, לא התיישב במזרח בית הכנסת ונעמד מאחורי הבימה בין הקהל. בתוך נאומו של הגאון רבי טוביה הורביץ זצ"ל אב"ד סאנוק אמר: "יהודי ברנוביץ, הידעתם מי שרוי בתוכם...?! הידעתם מיהו רבי אלחנן...?! והפליג בשבח תורתו ויראתו, רבי אלחנן כלל לא הספיק לשמוע את דבריו, מיד כאשר שמע את תחילת שמו, נמלט מבית המדרש, כאדם הבורח מפני האש..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

והשמחה והריקודים התחזקו ביתר שאת וביתר עוז... לפתע החל אחד התלמידים לשיר את הניגון הישיבתי הידוע: 'צדיק כתמר יפרח', וכל בני הישיבה הצטרפו אליו בהתלהבות והקיפו את ה'חפץ חיים' בתשואות רמות ובהתרוממות עילאית לכבוד רבם הנערץ. פני החפץ חיים החווירו כסיד, בידו הימנית כיסה את פניו כבקריאת שמע, ותלמידיו הקרובים אליו שמעו אותו לוחש לעצמו: "עלי בכל זאת להמתין עד סוף ההקפות... בשביל כבוד התורה כדאי לסבול ביזיונות..."

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

- ◆ האם ראוי לקשט את הבית בענפי עצים בחג השבועות?
- ◆ האם מותר לאכול בשר מיד לאחר אכילת גבינה צהובה?
- ◆ אילו מלאכות אסורות ביום טוב אף לצורך 'אוכל נפש'?

• ההיתר לעשיית מלאכת אוכל נפש ביום טוב הוא היתר מוחלט, ואין צורך להשתדל להשיג את ה'אוכל נפש' המבוקש ללא עשיית מלאכה. ומלאכת אוכל נפש אשר ניתן היה לעשותה לפני יום טוב, ללא שהדבר יפגום בטעם המאכל - לדעת השולחן ערוך מותר לעשותה, ולדעת הרמ"א יש לעשותה לפני יום טוב.

• מלאכות שהדרך לעשותן בכמות גדולה בבת אחת, אסור לעשותם ביום טוב אף לצורך אוכל נפש, ונחלקו הפוסקים אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן.

מהלכות 'מוקצה' בשבת וביום טוב

• ישנם מיני 'מוקצה' המותרים בשבת; כגון, מאכלים המיועדים למכירה, או חפץ שהוא מוקצה 'מחמת מיאוס'. ונחלקו הפוסקים אם הם מותרים גם ביום טוב.

• מוקצה שייעדוהו לפני יום טוב לשימוש ביום טוב - מותר לכל הדעות להשתמש בו ביום טוב. בדרך כלל, ייעוד זה, ניתן לעשותו בדיבור, ואף במחשבה. וכאשר מדובר בכמות גדולה שאינו אמור להשתמש בכולה, אין צורך לייחד חלקים מסוימים מתוך הכמות ולייעדם ליום טוב; למעט אם מדובר בבהמות או בעופות חיים. וכן פירות שהונחו במקום מסוים לשם ייבושם (שהם מוקצה גם בשבת, לכל הדעות), ולקראת סוף הייבוש חלק מהפירות כבר ראויים לאכילה - נדרש סימון של החלק המיועד, על ידי רישום ארגזי הפירות, וכדומה.

• נאמר בתורה: "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ", והיינו, שאדם מצווה שכל בעלי החיים שברשותו ישבתו בשבת; ומצווה זו מכונה 'שביתת בהמתו'. ונחלקו הפוסקים אם איסור זה אמור גם לגבי יום טוב.

מהלכות חג השבועות וחודש סיון

• מנהג ישראל מקדמת דנא, לקשט את בתי הכנסת ובתי המגורים בעשבים בחג השבועות. ויש שנהגו גם להעמיד ענפי עצים בבתים, כאות לכך שבחג השבועות העולם נדון על פירות העץ. והגר"א ביטל מנהג זה, ונחלקו הפוסקים אם לדעתו יש להימנע גם מהקישוט בעשבים.

• מנהג ישראל כבר מימות הראשונים, לאכול בחג השבועות מאכלי חלב; והרמ"א כתב טעם לדבר, משום שביום טוב אוכלים גם בשר, ומאחר ואסור להשתמש באותה הפת למאכלי חלב ובשר, יזכרו להשתמש בשני לחמים, ויהיה בכך זכרון ל'שתי הלחם' שהקריבו לפני ה' בחג השבועות.

• מן הדין, מותר לאכול בסעודה אחת מאכלי חלב, ולאחריהם מאכלי בשר, אך יש לנקות את הפה משאריות מאכלי החלב, ולשוטפו במים, לפני אכילת הבשר; וכן צריך לוודא כי הידים נקיות משאריות מאכלי החלב. אולם, האוכל גבינה קשה, צריך לברך ברכת המזון ולהמתין ששעות לפני אכילת הבשר. ונחלקו הפוסקים בנוגע לגבינה הצהובה שבזמננו, אם היא נחשבת כגבינה קשה.

• מראש חודש סיון עד לאסרו חג של שבועות, לא אומרים תחנון. ומנהג רוב ישראל שלא לומר תחנון גם בימים שלאחר חג השבועות, עד י"ב בסיון; משום שבזמן בית המקדש ניתן היה להשלים בימים אלו את קרבנות החג. ויש שנהגו לומר תחנון בימים אלו.

דיני מלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב

• כל מלאכה האסורה בשבת, אם מדאורייתא ואם מדרבנן, אסורה גם ביום טוב; למעט מלאכת 'אוכל נפש', 'מכשירי אוכל נפש', והמלאכות 'הוצאה', ו'הבערה'.